

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2010

Petra Hudousková

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav jižní a centrální Asie – Indologický seminář

Bakalářská práce

Petra Hudousková

Politické strany Indie

Political Parties in India

2010

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Štípl

Chtěla bych poděkovat vedoucímu své bakalářské práce, PhDr. Zdeňku Štiplovi,
za odborný dohled a cenné rady při zpracování tématu.

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně
s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.“

V Praze 5. září 2010

Petra Hudousková

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Vymezení pojmů.....	11
2.1 Politická strana	11
2.1.1 Definice a funkce	11
2.1.2 Typy	12
2.2 Systémy politických stran v kontextu indické politiky	13
2.2.1 Monopartismus (monopartijní systém, systém jedné strany, One-Party System)	13
2.2.2 Systém s predominantní stranou (Predominant Party System).....	13
2.2.3 Bipartismus (bipartijní systém, systém dvou stran, Two-Party system)	14
2.2.4 Multipartismus (multipartijní systém, systém více politických stran, Multiparty System)	14
3. Vývoj indické politické scény.....	16
3.1 Vznik prvních politických spolků a posléze politických stran	16
3.2 Získání nezávislosti.....	18
3.3 Období vlády Džaváharlála Néhrúa.....	19
3.4 Období vlády Indiry Gándhiové	21
3.5 Vláda Džanty	22
3.6 Návrat Indiry Gándhiové	23
3.7 Vláda Rádžíva Gándhího	24
3.7 Kongresová vláda bez Gándhíů a nekongresové vlády	25
3.7.1 Volby 1998	26
3.7.2 Volby 1999	27
3.7.3 Volby 2004	27
3.8 Volby 2009	28
3.8.1 Předvolební kampaně.....	28

3.8.2 Volební aliance	28
3.8.3 Předvolební průzkumy	29
3.8.4 Volební výsledky	29
3.9 Druhá vláda Manmóhana Singha.....	30
4. Indické politické strany.....	31
4.1 Indický národní kongres	31
4.1.2 Organizace a struktura	31
4.1.3 Program.....	32
4.1.4 Rozkoly a frakce	33
4.1.5 Profily – Gándhí a Néhrúovsko-Gándhíovská dynastie	35
4.2 Komunistická strana Indie	41
4.2.1 Události v Kérale	42
4.2.2 Volební pozice	42
4.2.3 Program.....	43
4.2.4 Profil – Adžoj Ghoš	44
4.3 Komunistická strana Indie (marxistická).....	45
4.3.1 Program.....	45
4.3.2 Volební pozice	45
4.3.3 Frakce.....	46
4.3.4 Profil – Džjoti Basu	47
4.4 Samádžvádí pátí.....	48
4.4.1 Program.....	48
4.4.2 Volební pozice	49
4.4.3 Profil – Mulájam Sinh Jádav	49
4.5 Bahudžan samádž pátí	50
4.5.1 Program.....	50
4.5.2 Volební pozice	51
4.5.3 Profil - Májavatí.....	51

4.6 Bháratíj džanta pártí.....	53
4.6.1 Program.....	54
4.6.2 Volební pozice	54
4.6.3 Atal Biháří Vádžpéjí	55
4.7 Svatantra	56
4.7.1 Program.....	56
4.7.2 Volební pozice	57
4.7.3 Profil – Čakravartí Rádžágópáláčáří.....	57
4.8 Drávida munnétra kalagam.....	58
4.8.1 Program.....	58
4.8.2 Volební pozice	59
4.8.3 Profil – Kalaignar.....	60
4.9 Celoidická Annáduraiova drávida munnétra kalagam.....	61
4.9.1 Frakce.....	61
4.9.2 Program.....	62
4.9.3 Volební pozice	62
4.9.4 Profil – Džajalalita Džajarámová.....	62
4.10 Telugu déšam	64
4.10.1 Program.....	64
4.10.2 Volební pozice	64
4.10.3 Profil – Čandrabábú Nájdú	65
4.11 Šivséna	66
4.11.1 Program.....	66
4.11.2 Volební pozice	66
4.11.3 Profil – Bál Thakré	67
4.12 Akálí dal.....	68
4.12.1 Frakce.....	68
4.12.2 Program.....	69

4.12.3 Volební pozice	69
4.12.4 Profil – Sukhbir Singh Bádál	70
4.13 Národní konference Džammú a Kašmíru	71
4.13.1 Program.....	71
4.13.2 Volební pozice	71
4.13.3 Profil – Omar Abdulláh	72
Závěr	73
5 Bibliografie	74
5.1 Tištěné materiály.....	74
5.2 Elektronické zdroje	75
6. Přílohy.....	81
6.1 Přehledy volebních výsledků nejúspěšnějších stran v jednotlivých volbách z let 1951 – 2004.....	81
6.2 Příloha č. 2 – Volební výsledky INC a BJP ve volbách 2009, podle států..	85
7. Zkratky.....	87

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje popisu nejvýznamnějších indických politických stran z hlediska jejich historie, charakteru a vlivu na vývoj politické situace v zemi. Důležitou složku práce tvoří kapitola o vývoji politické scény od počátků formování prvních politických spolků v 1. polovině 19. století až po poslední celoindické volby v roce 2009. Práce obsahuje stručný politologický úvod, v němž vysvětlují základní pojmy související s tématem.

Abstract

This bachelor thesis aims at providing a description of the most significant Indian political parties in terms of their history, character and influence on the development of the political situation in the state. An important part of the work consists in tracing the development of the Indian political scene from the beginning of the formation of the first political groups in the early 19th century to the last Indian general election in 2009. The work contains a brief political introduction explaining the basic concepts associated with the theme.

Klíčová slova

Indie, politika, politické strany

Key words

India, Politics, Political Parties

1. Úvod

Mým záměrem v této práci bylo poskytnout jakýsi přehled indických politických stran, vystihnout jejich roli v různých obdobích indické historie a představit je nezasvěcenému zájemci o toto téma. Původně jsem zamýšlela věnovat se asi třem desítkám stran, nicméně vzhledem k danému rozsahu práce jsem se nakonec rozhodla výběr zúžit na třináct, dle mého názoru, nejdůležitějších článků politické soustavy.

Přemýšlela jsem, jakým způsobem jejich popis pojmut, zda-li jednotlivě popsat každou politickou stranu podrobně od jejího vzniku v kontextu indické historie a působení ostatních politických prvků nebo nejdříve shrnout vývoj politické scény obecně a poté teprve přistoupit k charakteristice stran, již ne tolik obsáhlé. Vzhledem k účelnosti práce jsem se v konečném rozhodnutí přiklonila k variantě druhé.

Práce je rozčleněna do tří hlavních kapitol, v první se na základě politologických definic snažím stručně vystihnout význam a funkci politické strany a předložit přehled systémů, v nichž mezi sebou jednotlivé strany fungují. Druhá kapitola nastiňuje politický vývoj Indie na pozadí její historie, začíná prvními pokusy o vytvoření politických sdružení, zakončena je shrnutím výsledků posledních voleb z roku 2009. V poslední kapitole jsem již přikročila k charakteristice jednotlivých stran. Konkrétně Indickému národnímu kongresu zde věnuji pozornosti značně více, ne snad proto, že bych ho chtěla jakkoli upřednostňovat před ostatními stranami, nýbrž vzhledem k jeho výjimečné pozici, kterou mezi nimi bezpochyby zaujímá či alespoň zaujímal. U každé strany pak krátce shrnuji její historii, vytyčuji základní body jejího aktuálního programu, poukazuji na její volební úspěchy a nakonec vždy stručně představuji jednoho představitele strany. V této souvislosti bych chtěla podotknout, že jsem si vědoma skutečnosti, že každá politická strana disponuje více osobnostmi, které by si jistě zasloužily pozornost, vzhledem k vyváženosti textu jsem však byla nucena omezit se na výše uvedený přístup.

Není-li uvedeno jinak, čerpala jsem volební výsledky z oficiálních stránek indické volební komise¹. Příloha práce obsahuje krátké přehledy výsledků jednotlivých voleb od roku 1951 do roku 2009.

¹ *Eci.nic.in* [online]. 1999 - 2010 [cit. 2010-09-03]. Election Results - Full Statistical reports. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/ElectionStatistics.asp>.

2. Vymezení pojmů

Považuji za důležité nejdříve ujasnit, co vlastně termín „politická strana“ znamená, rozhodla jsem se proto na začátek práce zařadit o tomto pojmu samostatnou podkapitolu, v níž nejdříve politickou stranu krátce definuji a poté vysvětlím rozdíly mezi základními typy stran. Ve druhé části kapitoly pak představím zjednodušenou Sartoriovu typologii politických systémů a přiřadím jednotlivé typy systémů ke konkrétním obdobím vývoje indické politické scény.

2.1 Politická strana

Takové strany, jak je známe dnes, začaly vznikat na počátku 19. století v USA, v současnosti se s politickými stranami nesetkáme již jen ve státech ovládaných tvrdou diktaturou nebo vojenským režimem. Politické strany v podstatě tvoří základ moderní politiky, bez jejich činnosti by politika v dnešní době nemohla fungovat.

2.1.1 Definice a funkce

„Politická strana je skupina lidí organizovaných za účelem získání vládní moci, obvykle v jisté míře ideově sevřená.“¹ K výkonu vládní moci strany dospívají získáním politických funkcí, jichž dosahují volbami nebo jiným způsobem. Pro malé politické strany může být hlavním cílem spíše než získání moci nabytí jakési politické platformy. Někdy dochází k zaměňování pojmů politická strana a politické sdružení, nicméně jedná se o dva různé termíny. Velmi zjednodušeně lze říci, že politické strany od politických sdružení odlišuje jejich pevná organizační struktura a formální příslušnost jejich členů k ní samotné. Dále je pro politické strany typické, že se zabývají širokým záběrem problémů a neopomínají žádné z hlavních témat vládní politiky. Výjimkou jsou malé strany, u nichž platí, že se mohou věnovat pouze jednomu určitému tématu, čímž se velmi přibližují zájmovým skupinám. Členy strany by také do jisté míry měla spojovat jednotná ideologie a společné politické preference.²

Nejpodstatnější funkce politických stran představuje zastupování názorů členů i voličů na veřejnosti, vytváření elit, stanovování si a případné dosahování společných cílů, prosazování zájmů nejrůznějších skupin ve společnosti,

¹ HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Vydání I. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. S. 285.

² Tamtéž. S. 266.

socializace a mobilizace, vytváření vlády a usnadnění spolupráce mezi nositeli moci zákonodárné a výkonné.³

2.1.2 Typy

Politické strany lze třídit různě. Běžně se dělí na strany kádrové a masové. Za kádrové se označují politické strany s vyškolenými a profesionálními členy, od nichž se očekává vysoká míra politické angažovanosti a stranické oddanosti. Masové strany naopak upřednostňují získávání členů a vytváření široké voličské základny před ideologií a politickým smýšlením. Zvláštním případem masových stran jsou tzv. „catch-all parties“, které svou ideologii omezují natolik, aby byly schopny oslovit co největší okruh voličů.

Další typ klasifikace odlišuje strany reprezentativní a integrativní. Reprezentativním stranám jde především o volební úspěch bez ohledu na směr politiky, který vede k jeho dosažení, a svou ideologii tedy formují podle průzkumů veřejného mínění, na rozdíl od integrativních politických stran, které se snaží veřejné mínění samy utvářet.

Jiné možné rozlišení je také na strany ústavní a revoluční. Zatímco ústavní strany uznávají práva ostatních stran a odlišují stranu od státu a vládní stranu od státních institucí, revoluční strany se snaží ústavní strukturu rozbít. Někdy bývají revoluční strany zakázány jako extremistické či nedemokratické, chopí-li se moci, stávají se z nich strany režimní potlačující jakoukoli opozici a vytvářejí jakousi „státostranu“.

Velmi časté bývá dělení stran podle ideologické orientace na levici a pravici. Mezi levicové strany se řadí strany pokrokové, socialistické a komunistické. Ty usilují o změnu společenského řádu a podporu nacházejí u sociálně slabších. Pravicové strany, tedy především strany konzervativní, stávající společenský systém podporují a volí je zpravidla podnikatelé a vyšší střední třídy. V našem indickém kontextu je navíc třeba vzít v úvahu důraz pravice na náboženský prvek, na rozdíl od levicových stran, které bývají spíše sekulární. Rozdělení na pravici a levici je ovšem velmi zavádějící, zvláště v indickém prostředí, jelikož často ve stranách samotných existují pravicová a levicová křídla.⁴

³ Tamtéž. S. 269-273.

⁴ Tamtéž. S. 267-269.

2.2 Systémy politických stran v kontextu indické politiky

Pro fungování politického systému mají zásadní význam vztahy mezi jednotlivými stranami, tyto vztahy lze souhrnně nazvat jako systém politických stran. Jednotlivé druhy stranických systémů se od sebe liší především počtem stran, jejich velikostí a vzájemným vztahem mezi nimi.

Za hlavní systémy politických stran v moderní politice se považují monopartismus, bipartismus, multipartismus a systém s dominantní stranou.

2.2.1 Monopartismus (monopartijní systém, systém jedné strany, One-Party System)

Jako monopartismus se označuje mocenský monopol jedné strany, která všechny ostatní strany politicky nebo ústavně z politické soutěže vyloučila. Její vláda není nijak časově omezená, moci může být zbavena prakticky jen pučem nebo revolucí. Charakteristickým rysem je velmi úzký vztah mezi stranou a státním mechanismem.

Tento typ systému nebyl v moderní Indii nikdy uplatněn, v 70. letech za vlády Indiry Gándhiové k němu ovšem bylo nakročeno.

2.2.2 Systém s predominantní stranou (Predominant Party System)

Systém s predominantní stranou sice může vykazovat podobné rysy systému jedné strany, např. úzké propojení strany a státu, není ale možné spolu tyto dva systémy zaměňovat. V systému s predominantní stranou normálně existuje řada dalších politických stran, které se účastní politické soutěže, ale ve volbách pravidelně po dlouhou dobu vítězí tatáž strana. Pravý politický boj probíhá mezi jednotlivými frakcemi uvnitř dominantní strany.

Tento systém v Indii víceméně fungoval v letech 1952 – 1989, v největší míře od roku 1952 do rozpadu Indického národního kongresu (Indian National Congress, INC) v roce 1969. Tehdy INC zakoušel naprosto výjimečné postavení mezi ostatními stranami, zcela nesrovnatelné s jeho pozicemi v následujících obdobích, často se proto v souvislosti s touto etapou indických dějin mluví přímo o „kongresovém systému“ (Congress System)⁵. INC, jakožto „catch-all party“, zaujímal tak obrovský ideologicko-politický prostor, že pro ostatní strany zbylo

⁵ STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. S. 6.

místo už jen na samém okraji. Od roku 1969 se prostor jeho působení začal zmenšovat, v letech 1977 – 1980 dokonce došlo ke krátkému přerušení systému predominantní strany, definitivně ukončen byl ovšem až v roce 1989, kdy byla vytvořena koalice stran silnější než INC a politická scéna se tak otevřela i dalším subjektům.

System predominantní strany funguje také například v Západním Bengálsku, kde již od 70. let predominantní stranu představuje Komunistická strana Indie (marxistická) (Communist Party of India (Marxist), CPI(M) nebo zkráceně CPM).

2.2.3 Bipartismus (bipartijní systém, systém dvou stran, Two-Party System)

V bipartismu sice může existovat množství „menších“ stran, ale pouze dvě „hlavní“ strany mohou reálně vyhrát. O moc tedy soupeří jen tyto dvě strany, šance na její získání mají přibližně stejné a u moci se střídají. Opozice sestavuje „stínovou vládu“.

O bipartismu lze mluvit ve třech severoindických hindsky mluvících státech, v Himáčalpradéši, Madhjapradéši a Rádžasthánu, kde spolu o moc dlouhodobě soupeří INC a Indická lidová strana (Bhárátíj džanta pártí, Bharatiya Janata Party, BJP). Ve volbách do Lók sabhy v roce 2009 zvítězila v prvních dvou jmenovaných BJP, v Rádžasthánu INC. Stejně tak v posledních volbách do místních zákonodárných shromáždění se k moci v Himáčalpradéši⁶ a Madhjapradéši⁷ dostala BJP, v Rádžasthánu⁸ INC.

2.2.4 Multipartismus (multipartijní systém, systém více politických stran, Multiparty System)

Na politické scéně multipartismu spolu o moc soupeří více než dvě strany. Tento systém nemůže být určen počtem velkých stran, jelikož ty mohou být vytlačeny koalicí či koalicemi stran malých. Rozlišují se dva typy multipartismu –

⁶ *Www.indian-elections.com* [online]. 2007 [cit. 2010-09-03]. Himachal Pradesh Assembly Elections Results 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

⁷ *Www.indian-elections.com* [online]. 2008 [cit. 2010-09-03]. Madhya Pradesh Assembly Elections Results, 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

⁸ *Www.indian-elections.com* [online]. 2008 [cit. 2010-09-03]. Madhya Pradesh Assembly Elections Results, 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

umírněný a polarizovaný. Pro státy, v nichž funguje umírněný multipartijní systém, je příznačné, že hlavní strany si zde nejsou ideologicky příliš vzdáleny a často dochází k vytváření koalice. Naopak větší politické strany v zemích s polarizovaným multipartismem se od sebe ideologicky značně liší a některé z nich se obracejí proti systému.⁹

Tímto systémem můžeme charakterizovat stávající podmínky na indické politické scéně, funguje zde od roku 1989, kdy se Indické lidové straně (Džanta dal, Janata Dal, JD) za vnější podpory BJP a komunistů podařilo ustavit menšinovou koaliční vládu. V současnosti mezi sebou o moc bojují čtyři koaliční uskupení, Spojená pokroková aliance (United Progressive Alliance, UPA) Národní demokratická aliance (National Democratic Alliance, NDA) a Třetí a Čtvrtá fronta. Z obou posledních voleb vyšla vítězně UPA.

Na regionální úrovni lze za multipartismus označit například systém ze začátku 90. let v Biháru, Uttarpradéši, Harijáně, Gudžarátu, Karnátace a Uríse, kde proti sobě stály INC, BJP a JD. O přízeň vyšších kast se zde přetahoval INC s BJP, o hlasy muslimů pak JD s INC.

⁹ HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Vydání I. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. S. 276-283.

3. Vývoj indické politické scény

Následující kapitola by měla stručně a přehledně postihnout dění v indické politice od 1. poloviny 19. století po současnost. Krátké přehledy výsledků jednotlivých voleb jsou zařazeny v příloze práce.

3.1 Vznik prvních politických spolků a posléze politických stran

Počátky indického nacionalismu se zpravidla kladou do první poloviny 19. století, kdy začaly vznikat různé regionální spolky, nejprve náboženského charakteru, například hinduistické reformní sdružení Společnost věřících v Boha (Bráhmamádž) v Bengálsku, které v Indech poprvé mimo jiné probouzely uvědomění si společné náboženské identity. Přibližně od poloviny 19. století pak byly zakládány i spolky politické. Ty nejstarší, jako například Britsko-indické sdružení nebo Východoindické sdružení, zastupovaly především zájmy majetnějších Indů, ale později vzniklé politické organizace se už zabývaly i problémy širokých vrstev obyvatelstva. Mezi nejvýznamnější taková politická sdružení patřily Púnská veřejná společnost (Púna sárvádžanik sabhá) Mahádéva Góvinda Ránadého, Indické sdružení (Indian Association) založené Surendranáthem Banerdžím v Kalkatě nebo Společnost džentlmenů (Mahádžana sabhá) v Madrásu. Jejich působení, jakožto sdružení regionálních, pak nevyhnutelně vedlo ke zformování organizace celoidické, jež měla Indům v koloniální správě vydobýt větší zastoupení. Jako první se o to pokusil Banerdží zorganizováním Národní konference v Kalkatě roku 1883, na níž se sešlo asi sto delegátů z různých částí Indie. Druhou konferenci pak uspořádal v prosinci 1885, jen pár dní před založením Indického národního kongresu (Indian National Congress, INC).

Od 28. do 30. prosince 1885 se v Bombaji konal sjezd zástupců různých oblastí Indie, nazvaný Indický národní kongres. Tyto kongresy byly posléze pořádány každoročně, postupně získávaly pevnou organizační strukturu, až se z nich vyvinulo politické sdružení a časem i skutečná politická strana. Z počátku byla usnesení INC velmi zdvořilými a loajálními žádostmi vůči koloniální vládě, ta je ale záhy začala hodnotit jako extremistické a navíc Kongres vnímala jako elitní organizaci zastupující pouze zájmy vyšších a vzdělaných sociálních tříd. Ke změně názoru Brity donutila až reakce INC na rozdělení Bengálska roku 1905, když INC podpořil hnutí *svadéší*, jež bojkotovalo veškeré britské zboží, které

mělo být nahrazeno zbožím indickým, tedy především oděvy a látky, přičemž Kongres uznal za možný i militantní způsob bojkotu. Následující rok si INC za svůj cíl určil dosažení *svarádže* - prozatím jen ve smyslu samosprávy britské kolonie.

Jako „muslimský“ protějšek „hinduistickému“ INC byla na muslimské vzdělávací konferenci 31. prosince 1906 na popud navába Sállimulláha založena Celoindická muslimská liga, jež se snažila především posílit loajalitu muslimů vůči Britům, hájit politická práva muslimů v Indii a bránit rozbrojům mezi muslimy a jinými náboženskými komunitami. Někteří členové Ligy z počátku dále působili i v INC, mnozí muslimové se od ní naopak distancovali, např. Muhammad Alí Džinnáh se stal členem INC roku 1906, ale do Muslimské ligy vstoupil až o sedm let později. Prvním úspěchem Ligy bylo prosazení oddělených muslimských volebních kurií v roce 1907.

Masové protesty, které nastaly po rozdělení Bengálska, již nebylo možné ignorovat a britská koloniální vláda se musela uchýlit k některým ústupkům, roku 1909 jím byl Zákon o indických radách, roku 1912 opětovné spojení Bengálska. Následující Zákon o správě Indie z roku 1919 ale už ve své době nemohl být Indy chápán jako dostačující. Od 20. let se do čela osvobozeneckých bojů i INC postavil Móhandás Karamčand Gándhí se svými kampaněmi proti krokům britské správy, jež přinesly nový Zákon o správě Indie, kterým ovšem Indie stále nenabývala práv dominia či samosprávy, a byl tedy Kongresem odmítnut. Přesto se ale INC voleb do legislatur v jednotlivých provinciích v roce 1937 zúčastnil. Úspěšný nebyl pouze v Paňdžábu a Sindhu, v ostatních oblastech získal nadpoloviční většinu křesel nebo měl v parlamentu alespoň největší zastoupení. Muslimská liga naopak propadla ve většině provincií, INC tedy soupeřil především s různými místními stranami. V Paňdžábu zvítězila tamní Unionistická strana (Unionist party) v čele se Sikandarem Hajátem Chánem, vládoucí převážně muslimskou koalici v Bengálsku vedla Rolnická lidová strana (Krišak prádža dal) a nekongresové vlády byly sestaveny také v Ásámu a Sindhu. Dalšími členy tehdejší politické scény byly např. sikhská Strana vyznavačů velkého Věčného (Akálí dal, AD) založená v roce 1919, Komunistická strana Indie (Communist party of India, CPI) působící na indické politické scéně od roku 1925 nebo o šest let později vzniklá Národní konference Džammú a Kašmíru (Jammu

and Kashmir National Conference, JKNC) s původním názvem Muslimská konference Džammú a Kašmíru.

V INC se v průběhu 20. let prosadilo levicové křídlo, zastupované především Džaváharlálem Néhrúem a Subhášem Čandrou Basuem, a v letech 1936-1938 proto byly na sjezdech strany schváleny poměrně radikální návrhy ohledně reform v zemědělství a vzdělávání. Néhrú se nyní jako předseda Národní plánovací komise podílel na plánu ekonomické politiky, Basu byl v roce 1939 přinucen k rezignaci a v rámci INC založil svou vlastní stranu, bengálský Pokrokový blok.

3.2 Získání nezávislosti

Po oznámení o válečném stavu s Německem podaly provinční kongresové vlády demisi a v srpnu 1942 spustil Gándhí za INC hnutí „Opusťte Indii!“. Indie začala být Brity chápána jako obtížné břemeno a jednalo se nyní pouze o to, komu a za jakých podmínek bude vláda předána.

Ve volbách z let 1945 – 1946 se Muslimské lize podařilo získat všech 30 rezervovaných muslimských křesel v ústředním zákonodárném shromáždění a většinu muslimských míst v provinčních legislaturách, a INC tedy, ačkoli získal přesvědčivou většinu za všeobecnou kurii, již rozhodně nemohl být vnímán jako mluvčí celé Britské Indie.

Po vleklých jednáních o budoucí podobě země byla 2. září 1946 jmenována prozatímní vláda vedená Néhrúem, k níž se později přidali i zástupci Muslimské ligy. 3. června 1947 byl nakonec všemi stranami schválen „Mountbattenův plán“ na rozdělení Indie, 18. července byl britským parlamentem přijat Zákon o nezávislosti Indie a v noci ze 14. na 15. srpna vznikla z Britské Indie dvě nezávislá dominia, Indie a Pákistán. K tomuto datu se také k jednomu či druhému dominiu připojily, až na tři výjimky, všechny knížecí státy. Rozdělení a s ním spojené zmatky a krveprolití silně poznamenaly oba mladé státy, nicméně pořádek se podařilo obnovit poměrně rychle.

Jednotu Indie stvrdila ústava, schválená Ústavodárným shromážděním 26. listopadu 1949, jež vstoupila v platnost o dva měsíce později, 26. ledna 1950, symbolicky v Den nezávislosti, který se nyní stal Dnem republiky. Tímto datem se z indického dominia stala Indická republika, kterou ústava definuje jako sekulární parlamentární demokracii západního modelu, s federální vládou, ale

silným centrem. Hlavou státu je prezident, nicméně Indie nadále uznává britského vládce jako hlavu Commonwealthu.

Indický parlament je tvořen dvěma komorami. Horní komora (Rada států, Rádžja sabhá) sestává z 245 členů, z nichž několik je jmenováno prezidentem, zbytek je na toto šestileté období volen nepřímo zákonodárnými shromážděními svazových států. Každé dva roky se obmění třetina horní komory. Její pravomoci jsou omezené, vrcholnou zákonodárnou institucí je komora dolní (Sněmovna lidu, Lók sabhá). V Lók sabze může zasedat až 550 poslanců, kteří jsou voleni přímo, na období pěti let. Část křesel je rezervována pro soupisné kasty (Scheduled Castes, SC's) a kmeny (Scheduled Tribes, ST's). Dva členy dolní komory ústředního parlamentu jmenuje prezident, aby zastupovali anglo-indickou komunitu.

Prezident má formálně v rukou veškerou moc, ale v praxi ji využívá jen na doporučení premiéra a jeho vlády, a plní tedy spíše funkci reprezentativní. Je volen na období pěti let shromážděním složeným z volených členů obou komor parlamentu a zákonodárných shromáždění jednotlivých svazových států. Prezident jmenuje premiéra, ale tradičně se jím stává lídr vítězné strany v Lók sabze. Výkonnou mocí tedy disponuje vláda v čele s premiérem, přičemž úroveň moci premiéra se může na úkor vlády zvětšovat v závislosti na premiérově osobnosti.

3.3 Období vlády Džaváharlála Néhrúa

První všeobecné volby v Indii se konaly na přelomu let 1951 a 1952 a jejich jasným vítězem se stal INC se ziskem 377 křesel v Lók sabze z celkových 479.¹ K vítězství Kongresu značně přispěla jeho prestiž v národně-osvobozeneckém hnutí a jeho silná pozice v prvotní fázi budování indického státu po získání nezávislosti. Navíc byl Kongres nemálo zvýhodněn jednokolovým volebním systémem, který mu zaručil absolutní většinu v Lók sabze, aniž by získal nadpoloviční většinu hlasů. I když tedy pro Kongres hlasovalo pouze necelých třicet šest milionů voličů z celkových téměř osmdesáti milionů, obsadil čtyři pětiny křesel dolní komory parlamentu. Pokud by byly hlasy přepočítány podle poměrného volebního systému, získal by Kongres jen 217 mandátů².

¹ STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. S. 4.

² Tamtéž. S. 5.

Socialistická strana (Socialist party, SP) získala více jak osm milionů hlasů voličů, v Lók sabze ale obsadila pouhých 12 křesel, podobně si vedly i ostatní strany – Rolnicko-dělnická lidová strana (Kisán-mazdúr pradža pártí, KMPP) získala za čtyři a půl milionu hlasů 8 křesel, CPI obsadila s necelými třemi miliony hlasů křesel 16. Hranici milionu hlasů překročily ještě Indický lidový svaz (Džansangh, Bháratíj džansangh, Bharatiya Jana Sangh, BJS), Společnost panství Rámy (Rám rádžja parišad, RRP) a Federace registrovaných kast (Scheduled Castes Federation, SCF), všechny se zanedbatelným počtem mandátů. Žádná z těchto stran tedy pro Kongres nepředstavovala nejmenší hrozbu, naopak roztržičnost opozice nahrávala fungování systému predominantní strany.³

Socialistům s poměrně velkou voličskou základnou a několika výraznými představiteli vzal brzy vítr z plachet Kongres tím, že se přiklonil k socialistické rétorice, navíc si socialisté sami různými vnitrostranickými rozkoly nejen oslabovali svou pozici vůči Kongresu, ale rovněž uvolňovali místo nalevo od Kongresu komunistům. Ti měli největší podporu v Ándhrapradéši, Západním Bengálsku nebo Kérale, tedy „v oblastech relativně kulturně uzavřených a nepřátelských vůči Kongresu“⁴ nebo antibrahmanských.

V následujících volbách se výsledky příliš nezměnily. Kongres získal absolutní převahu v Lók sabze, 359 mandátů z celkových 482, daleko za ním se pak umístili komunisti s 27 mandáty, socialisti s 19 a Džansangh se 4 mandáty, a volby tedy potvrdily predominantní postavení Kongresu.⁵

Ani federální parlamentní volby roku 1962 nepřinesly výrazné změny v rozložení sil mezi Kongresem a hlavními nekongresovými stranami. Důležitým momentem byl úspěch nově vzniklé pravicové Svobodné strany (Svatantra, Swatantra party, SWA), které se podařilo obsadit v Lók sabze 18 křesel,⁶ a stala se tak po komunistech druhou nejsilnější opoziční stranou. Další manévrování INC s cílem omezit šíření vlivu tohoto nového politického uskupení bylo ovšem nepříjemně ovlivněno nejednotností vedoucích složek Kongresu. Indická levice pak navíc ztratila na důvěryhodnosti porážkou v pohraničním konfliktu s Čínou na podzim téhož roku, který znamenal radikální zpochybnění Néhrúovy zahraniční

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž. S. 7.

politiky i smysl jeho socialistické rétoriky a jméno ministerského předsedy nenávratně poškodil.

Po Néhrúově smrti roku 1964 se jeho nástupcem stal Lál Bahádúr Šástrí, který zemřel na infarkt za necelé dva roky, 11. ledna 1966, po podepsání mírové dohody s Pákistánem v Taškentu. Z dalších nástupnických bojů vyšla vítězně Néhrúova dcera Indira Gándhiová a stala se tak ministerskou předsedkyní Indie.

3.4 Období vlády Indiry Gándhiové

Vláda Kongresu byla volbami roku 1967 značně oslabena, naopak hodně získaly pravicové opoziční strany Svantra a Džansangh, ale na federální úrovni dostatečnou alternativu Kongresu představovat nemohly. Levice byla znevýhodněna pokračující fragmentací socialistů a rozkolem komunistů (CPI) na prosovětskou CPI a pročínskou CPI(M) (Communist party of India (Marxist), CPI(M) nebo CPM). Regionální fragmentace uvnitř Kongresu vedla ke ztrátě parlamentní většiny i pozice vládní strany ve státech Kérala, Madrás, Urísa, Harijána, Západní Bengálsko, Bihár, Paňdžáb, Madhjadpraděš a Uttarpraděš. V Madrásu, který byl v roce 1968 v rámci jazykové reorganizace přejmenován na Tamilnádu, se k moci dostala silně regionalistická Drávidská pokroková federace (Drávida munnétra kalagam, Dravida Munnetra Kazhagam DMK) a v Kérale byla obnovena vláda komunistů.

Vnitrostranické konflikty uvnitř Kongresu vyvrcholily v říjnu 1969 rozdělením strany na dvě frakce – „nový“ INC(R) (Indický národní kongres – rekvírovaný / vládní, Indian National Congress – Requisitioned / Requisitionist / Ruling), pod vedením Indiry, a „starý“ INC(O) (Indický národní kongres - organizace, Indian National Congress – Organisation), v němž zůstali členové Syndikátu a jejich příznivci, čímž v podstatě skončila éra „kongresového systému“ a začalo období zcela nové.

Většina kongresových mandátů v Lók sabze připadla INC(R), neměl ale v parlamentu k dispozici absolutní většinu, a Indiře Gándhiové tedy nezbylo než spoléhat na podporu CPI a DMK. V předčasných volbách 1971 se novému Kongresu podařilo získat 351 křesel v Lók sabze na rozdíl od INC(O), který

disponoval pouze 16 mandátů.⁷ Systém predominantní strany tak byl obnoven, nikoliv však už „kongresový systém“.

Předvolební sliby se však od reality výrazně lišily a korupce a nepotismus, fungující v rámci vládní strany, jí na popularitě rozhodně nepřidaly. Původně nestranické masové hnutí za morální očistu veřejného života v Indii, zformované Džajprakášem Nárájanem v roce 1974, se postupně politizovalo a stavělo se jasně proti Indiře Gándhiové. V červnu 1975 byla navíc shledána vinnou za porušení zákonů týkajících se pravidel předvolební kampaně. Indira se rozhodla situaci řešit vyhlášením výjimečného stavu. Většina opozičních předáků byla zatčena a uvězněna, stejně jako mnozí významní novináři, právníci, univerzitní učitelé a političtí aktivisté. Narůstal nesouhlas s provedenými restriktivními opatřeními i s autoritářskými metodami Gándhiové, ona však přesto na počátku roku 1977 vyhlásila všeobecné volby. Z vězení propuštění Mórárdží Désái a Džajprakáš Nárájan narychlo vytvořili opoziční Lidovou stranu (Džanta, Janata Party, JP) k níž se přidaly INC(O), Džansangh, Svatantra, socialisté, Indická lidová strana (Bháratij lók dal, Bharatiya Lok Dal, BLD) i odštěpenecký Kongres pro demokracii (Congress for Democracy, CFD). Z celkových 540 mandátů jich Džanta získala 295, INC(R) pouze 152. Džanta byla navíc podpořena CPI(M) s 22 křesly, ADMK s 19 a SAD s 9 křesly, zatímco Indiřin Kongres pouze 7 křesly CPI.⁸

3.5 Vláda Džanty

Trhliny v Džantě se objevily velmi brzo. Odpor k Indiře Gándhiové nestačil na to, aby tato nestabilní koalice ideově zcela odlišných politických stran s tolika ambiciózními politiky mohla nahradit Kongres v jeho dosavadní roli predominantní strany. Vnitřní spory o vedoucí roli v Džantě se vyostřily v souvislosti s dvojím členstvím některých členů strany. Jednalo se především o politiky z Džansanghu, kteří byli zároveň členy Národního svazu dobrovolníků (Ráštrij svajamsévak sangh, Rashtriya Swayamsevak Sangh, RSS) nebo jiných militantních hinduistických organizací. Konflikt vygradoval až v rozštěpení strany na Džantu „sekularistickou“ a „komunalistickou“, které bylo následováno pádem Désáiho vlády v létě 1979.

⁷ Tamtéž. S. 8.

⁸ Tamtéž. S. 9.

Rozkol se nevyhnul ani INC(R) – v rámci této strany se oddělila proindírovská formace, jež dala vzniknout „Indiřinu“ Indickému národnímu kongresu (Indian National Congress - Indira, INC-I), z něhož se následně ještě oddělilo křídlo pod vedením Dévarádže Arse, které se pak opět připojilo k INC(R), v němž se Ars ujal vedení.

V červenci 1979 podal Désái demisi a novým premiérem byl jmenován Čaran Sinh, jenž ale zanedlouho také odstoupil. Na leden 1980 byly proto vyhlášeny nové volby.

3.6 Návrat Indiry Gándhiové

Z celkových 528 křesel získala Indira Gándhiová se svou stranou křesel 353, Džanta pouze 31 a Džanta (sekularistická) 41.⁹ INC(I) těžil především z roztržtosti opozice a z deziluze z průběhu nekongresové vlády, míra jeho prestiže se ale již ani zdaleka nedala srovnávat s mírou prestiže Kongresu za Džavaharlála Néhrúa.

Džanta si své postavení uhájila jen v Karnátace, po volbách ze strany odešla většina členů někdejšího INC(O) a založila několik různých stran s označením „Indický národní kongres“ v názvu. Nástupnickým uskupením Džanty byla také Lidová strana (Lók Dal, Lok Dal, LD) pod vedením Čarana Sinha, do níž přešla téměř celá původní BLD. Bývalý Džansangh se v roce 1980 oficiálně změnil na Indickou lidovou stranu (Bhárátíj džanta pártí, Bharatiya Janata Party, BJP). CPM se podařilo uchovat si vliv v Západním Bengálsku i Kérale. V Tamilnádu opět sklídila úspěch Celoindická Annáduraiova drávidská pokroková federace (All-India Anna Dravida Munnetra Kazhagam, AIADMK), založená filmovým hercem Marudúrem Gópálem Rámačandranem v roce 1972 po oddělení jeho příznivců od DMK. V Ándhrapradéši si dobře vedla Země Telugů (Telugu déšam, Telugu Desam, TD), založená také filmovým hercem, Nandamúrim Tárakou Rámou Ráem, v roce 1982.

Nicméně Indira Gándhiová se nekongresových vlád zbavila vyhlášením nucené prezidentské správy v jednotlivých státech a INC(I) tak opět získal převahu ve většině regionů. O skutečné stabilizaci se ovšem mluvit nedalo - krize v Paňdžábu se stupňovala, zhoršovala se i situace v Ásámu a po vojenské „operaci Modrá hvězda“, jejímž cílem byla likvidace sikhských separatistů opevněných ve

⁹ Tamtéž. S. 10.

Zlatém chrámu v Amritsaru, byl na Indíru Gándhiovou úspěšně spáchán atentát dvěma sikhskými členy její ochranky.

3.7 Vláda Rádžíva Gándhího

Místo Indiry Gándhiové v čele INC(I) i vlády zaujal její syn Rádžív, kterého sama Indira povolala do politiky po náhlé tragické smrti jeho politicky angažovaného bratra Saňdžaje v roce 1980. Díky vlně soustrasti a sympatií získal Rádžív Gándhí ve volbách v prosinci 1984 rekordních 414 křesel,¹⁰ nejsilnější opoziční stranou se paradoxně stala regionální TD. Tento obrovský úspěch INC(I) ovšem nestvrzoval jeho pozici jako převládající strany na federální úrovni indické politické scény. Věrohodnost sekularismu INC(I) byla značně zpochybněna váháním a složitými manévry v otázkách zájmů muslimů, tradičních voličů Kongresu, a většinových hinduistů, jejichž hlasy si Rádžívův Kongres také nemohl dovolit ztratit úplně. Korupce a nepotismus fungovaly v Kongresu již zcela běžně, úpadek strany byl na konci 80. let ještě podpořen korupčním skandálem týkajícím se nejvyšších představitelů Kongresu. Višvanáth Pratáp Sinh, jenž celou kauzu rozhýbal, zformoval v říjnu 1987 opoziční politické uskupení Lidová fronta (Džan mórča), jež se později spojilo s INC(S), odštěpeným od INC(O), Džantou a LD v novou Lidovou stranu (Džanta dal, JD). S komunisty a BJP pak JD uzavřela dohodu, že proti sobě ve většině volebních okrsků nepostaví silné kandidáty, čímž zabránil tříštění hlasů opozice.

Parlamentní volby v listopadu 1989 se nakonec pro indickou politiku ukázaly jako klíčové. Definitivně jimi bylo skončeno období vlády jedné strany a zásadní roli začaly hrát koalice, ať už více či méně křehké. INC(I) v těchto volbách utrpěl masivní ztrátu, když získal jen 197 mandátů z celkových 529. Džanta dal, ačkoli se svými 141 mandáty skončila až druhá, byla schopna za podpory BJP a komunistů sestavit menšinovou koaliční vládu.¹¹

Po dramatickém a silně populistickém oznámení premiéra V. P. Sinha v srpnu 1990, že plánuje realizovat doporučení Mandalovy komise, vznikla v jeho straně opoziční frakce v čele s Čandrou Šékharem. Navíc po aféře s Ádváního ráthjátrou a po jeho zatčení, stáhla BJP 23. října 1990 vládě podporu. O dva týdny později, 7. listopadu 1990, nebyla V. P. Sinhovi vyslovena důvěra a premiér

¹⁰ Tamtéž. S. 11.

¹¹ Tamtéž. S. 12.

rezignoval. Šékhar, který již předtím spolu se skupinou přívrženců ze strany zběhl, aby vytvořil Džanta Dal (sekulární) (Janata Dal – secular, JD-S), získal podporu INC(I) a 10. listopadu 1990 se stal novým premiérem. V březnu 1991 ovšem INC(I) svou podporu JD stáhl a nezbylo než vyhlásit na květen nové volby.

Tentokrát již nemohla být řeč o nějaké spolupráci mezi stranami a zdálo se, že situace spěje k dalšímu politickému patu. Nicméně během voleb došlo k sebevražednému pumovému útoku na vůdce Kongresu Rádžíva Gándhího příslušníky „Tamilských tygrů“ a volby musely být téměř o měsíc odloženy. Vlna sympatie nakonec Kongresu vynesla 227 křesel v Lók sabze z celkových 511. Pozoruhodného úspěchu ovšem dosáhla také BJP ziskem 119 křesel.¹²

3.7 Kongresová vláda bez Gándhíů a nekongresové vlády

Premiérem se stal prozatímní prezident INC Narasimha Ráo, dlouholetý příznivce rodiny Gándhíů a vážený a uznávaný člen Kongresu. Ostatní strany se zatím chtěly vyhnout dalšímu otřesu na politické scéně a daly Ráoově vládě zelenou.

Obnovené spory o Báburovu mešitu v prosinci 1992, které vygradovaly jejím naprostým zničením, načas poškodily potenciál BJP představovat alternativu vládní strany vůči INC(I) akceptovatelnou širokou veřejností včetně menšin neztotožňujících se s ideou Indie-Hindustánu. Na druhou stranu ale INC(I) ztratil část podpory muslimů, kteří nesouhlasili s „obojetnou politikou“ Kongresu. V květnu 1995 navíc z INC(I) odešli Ardžan Singh a Nárájan Datt Tiváří a založili konkurenční Indiřin kongres (All-India Indira Congress, IC).

Zásadní pozice Kongresu na indické politické scéně byla již minulostí a situace nahrávala spíše dynamičtější členům stranického systému, tj. BJP a různým menším regionálním formacím, u nichž však zůstávalo otázkou, zda se dokážou skutečně prosadit a změnit strukturu stranické soutěže na tripolární nebo jestli se v rámci bipolarismu o moc podělí pouze INC(I) s BJP.

V řádných parlamentních volbách roku 1996 nezískala žádná strana nadpoloviční většinu hlasů. Nejsilnější stranou se stala BJP se 161 mandáty, za ní pak INC (původní INC(I)) se 140 mandáty. Alespoň 10 mandátů v Lók sabze získalo ještě devět menších stran, v pořadí podle počtu mandátů to byly JD, CPM, TMC (Celoindický „základnový“ kongres, Trinamúl kangres, All-India Trinamool

¹² Tamtéž. S. 13.

Congress, TMC), SP (Socialistická strana, Samádžvadí pártí, Samajwadi Party, SP), DMK, TD, SHS (Šivádžího vojsko, Šivsena, Shivsena), BSP a CPI.¹³ Vládu se pokusila sestavit BJP, ovšem z důvodu její neochoty ke koaliční politice byl lídr strany Atal Bihári Vádžpéjí nucen rezignovat a přenechat pozici vládnoucí strany JD a jí vedené Národní frontě, která nyní těžila ze svého antikongresismu i antagonismu k BJP, a byla tedy přijatelná pro široký okruh levicových, levicově-centristických a regionalistických stran, které nechtěly podpořit INC ani BJP. Národní fronta (National Front, NF), jejíž střed tvořila JD spolu se skupinou regionálních stran (Federální fronta, Federal Front, FF) a SP, vytvořila koalici s Levicovou frontou (Left Front, LF), jediným opravdu hegemonním celkem ze všech těchto uskupení, známou jako Spojená fronta (United Front, UF). Menšinovou vládu UF pod vedením H. D. Dévého Gaudy pak ještě zvnějšku podporoval INC, aby zabránil expanzi svého nejnebezpečnějšího protivníka, BJP. Ale po výhrůžkách nového prezidenta INC, Sítaráma Késariho, v březnu 1997 stažením podpory Kongresu vládě, pokud Gauda nerezignuje na post premiéra, vládě prakticky nezbylo nic jiného než podat demisi. Nový vládní kabinet se ale od předešlého lišil jen minimálně, opět byl zformován členy Národní fronty, s představitelem JD v čele, a nepřímo podporován Kongresem. Na konci roku ale INC stáhl podporu i této vládě, premiér Indra Kumár Gudžrál k 28. listopadu rezignoval a na jaro 1998 byly vyhlášeny nové volby.

3.7.1 Volby v roce 1998

Krátce před těmito volbami prošli všichni tři hlavní hráči indické politické scény oddělováním různých frakcí od mateřských organizací. Zatímco Kongresu ani BJP se tyto rozkoly nijak výrazně nedotkly, pro JD vnitřní rozpory znamenaly ztrátu dvou ze tří jejích tradičních voličských oblastí – v Uríse vznikla Bidžova lidová strana (Bidžova Džanta dal, Biju Janata Dal, BJD) a v Biháru Národní lidová strana (Ráštríj Džanta Dal, Rashtriya Janata Dal, RJD).

Národní demokratická aliance (National Democratic Alliance, NDA), vytvořená před volbami BJP spolu s malými místními stranami, porazila Kongres ziskem 182 mandátů,¹⁴ ale poté, co z koalice vystoupila AIADMK, vláda NDA o

¹³ Tamtéž. S. 15.

¹⁴ Performance of National Parties Vis-à-vis Others. In *Statistical Report on General Election, 2004 to the 14th Lok Sabha: National and State Abstracts and Detailed Results* [online]. New

jediný hlas neprošla hlasováním o důvěře. Ani Sonie Gándhiové, která po letech marného naléhání kongresových matadorů nakonec přece jen stanula v čele INC, se nepodařilo sestavit vládu s podporou většiny parlamentu, a následně tedy musely být vypsaný další volby.

3.7.2 Volby v roce 1999

Ve volbách roku 1999 sice INC procentuálně získal více hlasů než BJP, ale v přepočtu na křesla jasně zvítězila BJP. INC se svými 28,30% obsadil pouhých 114 křesel, což představovalo nejhorší výsledek Kongresu v historii vůbec, zatímco BJP svých 23,75% hlasů proměnila ve 182 křesel v Lók sabze. Aliance NDA získala celkem 303 mandátů, INC se svými spojenci jen 136. Premiér Vádžpéj sestavil vládu, která se v úřadu dokázala udržet po celé funkční období, a skutečnost, že se volby v roce 2004 konaly šest měsíců před řádným termínem, byla jen strategickým tahem BJP jak zúročit úspěchy své vlády v ekonomice a zahraniční politice.¹⁵

3.7.3 Volby v roce 2004

V předvolební kampani spíše než heslo BJP „Zářící Indie“ („India Shining“) zřejmě zafungovalo téma dynastického principu, jež použil INC, když stranu do voleb vedla Sonia Gándhiová, do Lók sabhy kandidoval její syn Ráhuľ a kampaně se aktivně účastnila i její dcera Prijanka. Významnou roli bez pochyb sehrálo i uzavírání širokých aliancí, do nichž se zapojilo i několik bývalých spojenců BJP.

NDA jako celek přišla o více než třetinu mandátů, BJP samotná získala jen 138 mandátů, INC 145. Vláda pak byla sestavena Spojenou pokrokovou aliancí (United Progressive Alliance, UPA), jejíž jádro představoval samozřejmě Kongres, za podpory Levicové fronty, která po těchto volbách obsadila významných 61 křesel, BSP a SP. V roce 2008 komunisté kvůli indické dohodě o jaderné spolupráci s Francií a Indií a trvalé orientaci Indie na USA přestoupili

Delhi: Election Commission of India, 2004 [cit. 2010-09-03]. S. 99. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/LS_2004/Vol_I_LS_2004.pdf>.

¹⁵ Performance of National Parties Vis-à-vis Others. In *Statistical Report on General Election, 1999 to the thirteenth Lok Sabha : National and State Abstracts and Detailed Results* [online]. New Delhi : Election Commission of India, 1999 [cit. 2010-09-03]. S. 90. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/LS_1999/Vol_I_LS_99.pdf>.

k opozici, ale následné hlasování o důvěře kabinetu Manmóhana Singha dopadlo ve prospěch vlády a premiér ji tak mohl úspěšně dovést až k volbám 2009.¹⁶

3. 8 Volby v roce 2009

3.8.1 Předvolební kampaně

Předvolební kampaň v roce 2009 se de facto proměnila v souboj mezi premiérskými kandidáty INC a BJP, premiérem Manmóhanem Singhem a politickým veteránem Šrí Lálem Krišnou Ádváním. Ústředními tématy kampaní obou stran se staly zabezpečení dalšího růstu ekonomiky země a boj s terorismem a extremismem.

V rámci kampaně UPA projeli Singh, Sonia Gándhiová a její syn Ráhul celou zemi. INC kladl důraz především na svůj sekularismus a nacionalismus, do popředí také opět postavil úspěchy néhrúovsko-gándhiovské dynastie. Kongres označil svého hlavního protivníka, BJP, za stranu komunalistickou, rozvracející multináboženskou indickou společnost, a Levicovou frontu za spolek nezodpovědných oportunistických stran, sloužící jen k uspokojení osobních ambicí jednotlivých politiků. BJP zase obvinila Singha z nedostatečného boje s korupcí, inflací a nezaměstnaností a z opomenutí bezpečnostních opatření v otázkách terorismu. Komunisté osočili INC i BJP z nerovné sociální politiky a v zahraniční politice přislíbili odklon Indie od USA.

3.8.2 Volební aliance

Obdobně jako před volbami 2004 docházelo k přeskupování aliancí i tentokrát. UPA se podařilo přetáhnout z NDA na svou stranu Všeindický Trinamúl Kongres (All India Trinamool Congress, AITC), DMK, a Stranu národního kongresu (National Congress Party, NCP). Dále se k UPA přidala JKNC a Džarkhandská osvobozeněcká fronta (Jharkhand Mukti Morcha, JMM). Vyloučená navíc nebyla ani povolební spolupráce s RJD a SP. Naproti tomu NDA ztratila výše zmíněné strany AITC, DMK a NCP, vystoupila z ní i LJNSP (Lidová strana pracovní síly, Lok Janshakti Party) a ke Třetí frontě naopak přestoupily BJD a TD.

¹⁶ Performance of national parties vis-a-vis others. In *Statistical report on general elections, 2004 to the 14th Lok Sabha: National and State Abstracts and Detailed Results* [online]. New Delhi: Election Commission of India, 2004 [cit. 2010-09-02]. S. 99. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/LS_2004/Vol_I_LS_2004.pdf>.

3.8.3 Předvolební průzkumy

Podle předvolebních průzkumů neměl parlamentní většiny dosáhnout ani jeden z bloků. Předpovídané zisky UPA a NDA se navíc s blížícími se volbami čím dál více přibližovaly, oba z hlavních bloků měly podle odhadů získat kolem 200 mandátů. Levici se sliboval výrazný nárůst počtu mandátů, a to až o dvě třetiny více než v předešlých volbách, zatímco čtvrtý volební blok, vytvořený před volbami SP, RJD a LJNSP, ztrácel. Co se týče jednotlivých politických stran, největší šance na vítězství, byť těsné, se přisuzovaly Kongresu.

3.8.4 Volební výsledky

Nicméně 15. všeobecné volby přinesly značně překvapivé výsledky. Pro INC hlasovalo 28,55% voličů, což znamenalo 206 mandátů pro Kongres v Lók sabze, tedy o 61 křesel více než ve volbách předchozích. Z dalších stran UPA, co se týče počtu mandátů, si nejvýrazněji polepšila AIATC ziskem 19 mandátů oproti 2 v minulém volebním období, kdy strana působila v alianci s BJP. A úspěchu se dočkali téměř všichni spojenci INC – DMK získala 18 křesel, NCP si udržela 9 křesel, ostatní strany UPA již obsadily jen 3 a méně křesel. Zato BJP dostala nejméně hlasů od roku 1991, 18,80%, které představovaly 116 mandátů v Lók sabze. Stejně tak další členové NDA ztratili hlasy i mandáty. Jedinými stranami, které si i při ztrátě voličů polepšily v počtu mandátů, byly JD(U) s 20 mandáty oproti 8 ve volbách 2004 a Národní lidová strana (Ráštríj lók dal, RLD) s 5 namísto 3 mandátů. Za úspěch se dá považovat i ztráta jediného křesla Šivádžího vojska (Šivséna, Shivsena, SHS) a tedy 11 křesel pro toto volební období.¹⁷

Výrazným vítězstvím Kongresu se zastavil trend snižování podpory INC a BJP, pozorovatelný od roku 1991, ve prospěch regionálních stran. Na úspěch INC doplatila především CPI(M), která ztratila 27 z původních 43 mandátů, což pro ni představovalo nejhorší volební výsledek od roku 1961, kdy se voleb účastnila poprvé. Také CPI přinesly volby 2009 porážku, přišla o 6 ze svých 10 křesel. Pozici Třetí fronty tak zachránili jen noví členové bloku – Strana většinového

¹⁷ MAŠKARINEC, Pavel Parlamentní volby v Indii 2009: Vítězství Kongresu a druhá vláda Manmóhana Singha. In *Asijské milníky 2009* [online]. Praha : Asijský program Výzkumného centra AMO, 2010 [cit. 2010-09-05]. S. 15 - 20. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/asijske-milniky-2009.html>>.

společenství (Bahudžan samádž pártí, Bahujan Samaj Party, BSP), jež se se ziskem 21 mandátů postavila do čela levice, BJD, AIADMK a TD, které v tomto pořadí získaly 14, 9 a 6 mandátů.

Strategie nevyšla ani čtvrtému bloku, když ztratil 13 ze svých 39 mandátů, RJD dokonce 20 z 24 a LJNSP neobhájila mandát žádný. Oproti 64 mandátům získaným ve volbách 2004 nyní tedy tyto tři strany společně disponovaly pouhými 27 mandáty.

3.9 Druhá vláda Manmóhana Singha

Ihned po skončení voleb vyjádřily podporu vládě UPA SP, RJD, BSP a JD(S). I s vnější podporou několika menších stran se nakonec mohl nový kabinet opřít o 323 z 543 poslanců¹⁸, premiérem se opět stal Manmóhan Singh. Nyní bez nutnosti spoléhat se na podporu komunistů dostala vláda možnost prosadit slíbené rozsáhlé ekonomické reformy a posílit tak důvěru investorů. Zároveň stála před úkoly týkajícími se bezpečnosti, především v souvislosti s teroristickými útoky v Bombaji na podzim 2008.

Předpokládá se, že do příštích voleb, v roce 2014, povede INC Ráhuľ Gándhí. V politice se pohybuje od roku 2004, kdy poprvé zasedl v Lók sabze, při posledních volbách se nepřehlédnutelně podílel na předvolební kampani, ministerské křeslo ale odmítl, údajně kvůli práci pro INC, dost možná ale spíše proto, aby nasbíral politické zkušenosti a v následujících volbách tak zvýšil svou šanci stát se indickým premiérem.

BJP by vyhlídky na vítězství jistě vzrostly, kdyby se jí podařilo zbavit se své pověsti xenofobní a hinduistické strany, prošla by nezbytnou vnitřní reformou a dokázala by zaujmout dostatečným počtem nových politických tváří.

¹⁸ Tamtéž. S. 25.

4. Indické politické strany

Na tomto místě bych se ráda vyjádřila k členění následujícího textu. Postavit INC na první místo seznamu je logické. - Strana, která Indii vládla téměř po celou dobu moderní existence země, si takovou pozornost zkrátka zaslouží. Druhou významnou sílu indické politiky představují strany levicové, ať už radikální komunisté, ideologicky umírněnější socialisté nebo nízké kasty preferující BSP. Opakem těchto stran se rozumí pravice, jejíž podmínky sice jako jediná indická strana splňovala jen Svatantra, nicméně řadí se k ní i BJP. A nakonec je třeba poskytnout prostor také regionálním stranám, stále významnějším i na federální scéně. Vybrala jsem DMK, AIADMK, TD, SHS, SAD a JKNC.

4.1 Indický národní kongres

Indický národní kongres (Indian National Congress, INC) je nejstarší politickou stranou v Asii, vznikl v prosinci 1885 jako politické uskupení indické elity loajální k Britům, která se tehdy sešla v Bombaji, aby se usnesla na společném pevném souhrnu požadavků pro koloniální vládu, týkajících se především pravidel přijímání Indů do Indické civilní služby, voleb do zákonodárných rad a hospodářské politiky. Schůze se začaly konat pravidelně každý rok, časem získaly pevnou organizační strukturu a postupně se změnily v politické sdružení, posléze i v politickou stranu. Během 20. a 30. let 20. stol. byl INC hlavním hybatelem osvobozenického hnutí, ve druhé polovině 30. let vyhrál volby do místních samospráv ve většině provincií a po získání nezávislosti v roce 1947 se stal vládnoucí stranou Indie. U moci se držel téměř nepřetržitě až do konce 80. let, v 90. letech prošel hlubokou krizí, až se zdálo, že INC definitivně zanikne, nicméně po překvapivém vítězství ve volbách v roce 2004 se opět vzpamatoval a při následujících volbách svůj úspěch zopakoval.

INC je masovou politickou stranou s několika miliony členů, z hlediska ideologie se profiluje jako strana středová, svým širokým programovým záběrem dlouho představoval typickou „catch-all party“.

4.1.2 Organizace a struktura

Na začátku 20. let 20. století získal INC pevnou organizační strukturu, která v nepříliš pozměněné podobě funguje dodnes. Na nejnižší úrovni tohoto

hierarchizovaného systému výborů stojí Okresní výbor (District Congress Committee, DCC), jemu je nadřazen Státní výbor (Pradesh Congress Committee, PCC), jehož členové si volí své zástupce do Celoidického výboru (All-India Congress Committee, AICC), z hlediska reprezentace nejdůležitější instituce. Řídícím orgánem celého INC je Pracovní výbor (Congress Working Committee, CWC), jemuž náleží skutečné pravomoci při rozhodování. Pracovní výbor tvoří prezident INC a dvacet členů, z nichž sedm je zvoleno Celoidickým výborem Kongresu a třináct jmenováno prezidentem strany. Prezidenta INC volí všichni členové Státního výboru na období dvou let.¹ Pokud strana zvítězí ve volbách, je v praxi běžné, že se premiérem stává právě prezident strany, ale není to postup bezpodmínečně nutný, například právě po nečekaném vítězství INC ve 14. všeobecných volbách v roce 2004 do premiérského křesla neusedla prezidentka INC Sonia Gándhiová² nýbrž Manmóhan Singh, a při posledních volbách se situace opakovala.

Lál Bahádur Šástrí vytvořil v období svého působení v premiérské funkci jakýsi sekretariát indického premiéra (Prime Minister's Office), kde se setkávají premiérovi osobní poradci, blízcí přátelé a lobbisté. Tento úřad se během času stal vedle vlády a vládní strany paralelním centrem moci a tato jeho pozice zůstává zachována i dnes.

4.1.3 Program

INC tradičně klade důraz na sekularismus, nacionalismus, sociální spravedlnost a ekonomický růst. Obvyklými tématy jsou také bezpečí a důstojnost indických občanů a prosperita země.

Ve svém posledním volebním programu (k volbám 2009) se INC zaměřuje především na sociálně slabší a znevýhodněné vrstvy obyvatel. Slibuje přijetí Zákona o právu na jídlo (National Food Security Act), který by rodinám žijícím pod hranicí chudoby zaručoval určité množství rýže nebo pšenice za zvýhodněnou cenu. Již v roce 2005 byl uzákoněn projekt NREGA (National Rural Employment Guarantee Act), poskytující právo na minimálně 100 dní práce v roce za mzdu 100 rupií na den, v němž INC hodlá nadále pokračovat. Zamýšlí také zavést

¹ BRASS, Paul R. *The Politics of India since Independence*. 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. S. 71.

² Sonia Gándhiová ustoupila nacionalistům, kteří velmi zarytě protestovali proti tomu, aby v čele Indie stála cizinka.

zdravotní pojištění pro chudé rodiny. Znevýhodněným vrstvám společnosti, především soupisným kastám (Scheduled Castes, SC), soupisným kmenům (Scheduled Tribes, ST), ostatním zaostalým třídám (Other Backward Classes, OBC), ženám, dívkám a menšinám obecně, nabízí ochranu, podporu a výhody v sociální a ekonomické sféře i ve vzdělávacím systému.

INC ve svém programu dále vyjadřuje podporu malým a středně velkým zemědělcům a stejně tak i malým a středně velkým podnikatelům a jejich podnikům. Strana se chce držet politiky rozpočtové odpovědnosti a věří, že je schopná zachovat ekonomický růst i nízkou inflaci. Co se týče otázek bezpečnosti, aktuálně především v souvislosti s terorismem, INC slibuje zajistit maximální možné bezpečí každému občanu, zvýšit úroveň vojenského vybavení indické armády a urychlit reformy v policii. Rychlejší by taktéž měla být práce soudů. Důraz klade na jednotu země, a tedy i na související odstranění kastovní nesnášenlivosti. V rámci rozvoje vesnic má v úmyslu zavést v krátkém časovém horizontu širokopásmové sítě do všech vesnic. Strana také vyslovuje nutnost podpory vědy a techniky a ochrany a obnovy životního prostředí. A v neposlední řadě by ráda do vlády přivedla více mladých lidí.

V otázkách zahraniční politiky se INC zavazuje ke snaze o přátelské vztahy a úzké ekonomické vazby s Pákistánem. Zaujímá kladný postoj ke spolupráci s Bangladéšem a Nepálem, vyjadřuje podporu Palestině a doufá v další prohlubování vztahů s USA, Ruskem, Čínou, Japonskem a zeměmi Evropy.³

4.1.4 Rozkoly a frakce

INC nikdy nebyl jednotnou organizací a dříve či později k jeho štěpení dojít muselo. K prvnímu rozkolu došlo v roce 1907, kdy byli po potyčce na prosincovém sjezdu v Suratu ze strany vyloučeni členové extremistické frakce, požadující značně důraznější způsoby bojkotu britského zboží než umírnění kongresisté. Radikálové, vedení především Bálem Gangádharem Tilakem, Lálou Ládžpatem Rájem, Bipinem Čandrou Pálem a Arabindou Ghošem, po svém nedobrovolném odchodu z INC ovšem samostatnou novou stranu nezformovali, především zřejmě kvůli prosté skutečnosti, že jejich hlavní představitelé byli uvězněni a tím vyloučeni z politického dění a aktivit v zemi.

³ *W*www.congress.org [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Lok Sabha Election 2009 Manifesto of the Indian National Congress. Dostupné z WWW: <<http://aicc.org.in/new/home-layout-manifesto.php>>.

Subháš Čandra Basu, jeden z představitelů levicového křídla INC druhé poloviny 30. let, byl v roce 1939 donucen k rezignaci, jelikož se nebránil násilným způsobům boje proti britské nadvládě, a posléze založil vlastní stranu, Pokrokový blok (Forward Block, FB), která ze začátku nadále působila v rámci INC.

Jako samostatná strana fungovala od roku 1934 v rámci INC také Socialistická strana, spojená především se jménem Džajprakáše Nárájana, známého pod zkratkou JP. Kongresoví socialisté na rozdíl od většinového INC neuznávali spolupráci s Brity, později bojkotovali činnost Národního shromáždění a nesouhlasili ani s rozdělením Indie. Po vzniku samostatné Indie požadovali její socialistické směřování. V roce 1948, po vydání prohlášení INC o jednom členství ve straně, se od INC odpojili a vznikla tak samostatná Socialistická strana (Socialist party, SP), v čele s prezidentem Áčárjou Naréndrou Dévem a Džajprakášem Nárájanem v pozici generálního tajemníka. Ve volbách v roce 1952 se socialisté se ziskem 12 křesel stali druhou nejsilnější stranou hned po INC.

V 60. letech ovládala INC skupina zvaná Syndikát, již tvořili zasloužilí kongresoví předáci s významným vlivem v jednotlivých svazových státech. Mimo jiné sem patřili Mórárdží Désái, Nílám Saňdžíva Reddi, Kumárasvámí Kámarádž a Siddhavvanahalli Nidžalingappa. Syndikát se po smrti Néhrúa snažil prosadit myšlenku kolektivního vedení INC, nicméně tu nejdříve odmítl Lál Bahádur Šástrí a brzy po nástupu Indiry Gándhiové do čela INC padl tento záměr docela. V souvislosti s volbou indického prezidenta na konci 60. let vystoupily na povrch závažné rozpory uvnitř INC. Indira Gándhiová tehdy do čela státu prosadila Varáhagiriho Vénkatu Giriho, ačkoli většina vedení strany se snažila o zvolení Nílama Saňdžívy Reddiho, za což byla sice z INC vyloučena, ale podařilo se jí přetáhnout většinu poslanců na svou stranu, do „svého“ nového Kongresu, INC(R) (Indický národní kongres - rekvírovaný nebo - vládní, Indian National Congress (Requisitioned/Requisitionist/Ruling), později znovu jen INC. Zbytek kongresových poslanců se tak náhle ocitl v opozici, nyní již v rámci politické strany INC(O) (Indický národní kongres - organizace, Indian National Congress - Organization), vedené Désáím. V následujících volbách v r. 1971 jednoznačně zvítězil INC(R). INC(O) se v roce 1977 připojil k Džantě, po jejím rozpadu na začátku 80. let se jeho nástupnickou stranou stal INC(S) (Indický národní kongres

- socialistický, Indian National Congress - Socialist), který se v roce 1988 stal součástí Džanta dal.

V roce 1978 došlo k dalšímu rozkolu INC(R), protože Indira spolu se svými přívrženci stranu opustila a založila Indický národní kongres (I) (Indian National Congress (Indira), INC-I) z něhož se následně odštěpila frakce Dévarádže Arse, jež se ale záhy opět připojila k INC(R). Ve volbách, které se konaly v lednu 1980, pak nově vytvořený INC(I) získal v Lók sabze nadpoloviční většinu. Již následující rok byl INC(I) uznán za pokračovatele původního INC, nicméně „I“ v přívlastku strany zůstalo až do začátku 90. let.

Před začátkem volební kampaně v roce 1999 vystoupil z INC na protest proti zvolení Sonii Gándhiové předsedkyní strany důležitý představitel INC v Maháráštre Šarad Pávar a založil Nacionalistickou kongresovou stranu (Nationalist Congress Party, NCP).

4.1.5 Profily – Gándhí a Néhrúovsko-Gándhiovská dynastie

Gándhí – Morální učitel v čele INC v období boje za nezávislost

Móhandás Karamčand Gándhí se narodil 2. října 1869 v Gudžarátu, ve městě Pórbandar do rodiny obchodnické kasty banijá. Ve třinácti letech byl oženěn a v devatenácti poslán do Londýna studovat práva. Po dokončení studií se vrátil zpět do Indie, prvních profesních úspěchů ovšem dosáhl až ve své právní praxi v Jižní Africe, když se mu pomocí kampaně nenásilného odporu podařilo přimět tamní parlament schválit zákon, který zlepšil postavení Indů v Africe.

Gándhí byl zastáncem politiky nenásilí, hlásil se k principům *ahimsy*, tedy neubližování živým tvorům. Své kampaně nenásilného odporu nazýval *satjágraha*, uchopení pravdy. Vyznával filosofii, že pravda a Bůh je totéž, poznání pravdy chtěl dosáhnout pomocí meditace a askeze. Stal se vegetariánem a od svých třiceti sedmi let se vzdal jakéhokoli pohlavního života. Podporoval řemesla a ruční výrobu a byl zastáncem způsobu života na vesnicích, také proto v roce 1904 založil v Jižní Africeu města Phoenix osadu a o dva roky později Tolstého farmu u Johannesburgu. Obě tyto komunity fungovaly podle Gándhího sociálních a ekonomických představ.

Na počátku roku 1915 se Gándhí vrátil zpět do Indie, politického života se ale hned neúčastnil, nejprve ze své nové indické osady u Ahmadábádu, Ášramu satjágrahy, pouze pozoroval politickou situaci. V roce 1917 se začal politicky

angažovat, ale zatím jen na místní úrovni. Do celonárodní politiky vstoupil až v roce 1919 v reakci na předpokládané přijetí Rowlattových zákonů. K 6. dubnu Gándhí zorganizoval celoindický hartál, tedy „*všeobecné zastavení práce a uzavření obchodů*“⁴, ale jelikož byly protesty mnohdy doprovázeny násilím, rozhodl se satjágrahu pozastavit a v červenci ji ukončil úplně. V září roku 1920 byl na mimořádném sjezdu INC přijat jeho nový program na odpírání spolupráce a brzy nato se stal vůdcem celého INC. Jeho vliv uvnitř strany byl obrovský, uměl program INC konkretizovat a zpřístupnit ho opravdu každému, dokázal si získat a vést indické masy, byl pro ně jakýmsi „*politickým guruem*“⁵. Dával jim příklad svým skromným způsobem života - držel půsty, oblékal se pouze do jednoduchého pruhu látky a denně symbolicky v rámci hnutí *svaděši* předl na kolovrátku.⁶

V dalších letech se Gándhí postavil do čela národního hnutí za úplnou nezávislost (tzv. *púrna svarádž*) a pomocí svých nenásilných kampaní a hladovek nakonec Indii dovedl k jejímu získání. 15. srpna ovšem neslavil. Rozdělení Indie považoval za svou osobní prohru, nová Indie se také radikálně rozcházela s jeho představou o agrární zemi, hlavní moc nepatřila vesnickým samosprávám a funkčním se nestal ani jeho koncept náboženské rovnosti *sarva-dharma-sambhava*. Idealisticky a značně naivně si také představoval, že po osamostatnění Indie se INC sám dobrovolně rozpustí, zatímco ve skutečnosti se z něj stala regulérní politická strana.

Gándhí byl zavražděn hinduistickým fanatikem Vinájakem Náthurámem Gódsém v podvečer 30. ledna v Dillí, když se snažil utišit nepokojnou situaci nastalou po rozdělení.

Néhrúovsko-Gándhiovská dynastie – Indie předávaná z generace na generaci:

Džaváharlál Néhrú – „Architekt moderní Indie“

Džaváharlál Néhrú byl synem Mótílála Néhrúa, bohatého, úspěšného právníka a politika INC. Narodil se 14. listopadu 1889 v Iláhábádu, kam rodina Néhrúů přesídlila z Kašmíru. Džaváharlál tedy vyrostl v prostředí přizpůsobeném životnímu stylu Britů, k čemuž nutně patřilo i anglické vzdělání - vystudoval

⁴ STRNAD, Jaroslav a kol. *Dějiny Indie*. Praha: NLN, 2008. S. 797.

⁵ Tamtéž. S. 801.

⁶ Jako symbol bojkotu britských textilií, znovuoobnovení indické tkalcovské výroby a textilní soběstačnosti Indie totiž byla jednou z Gándhího nejdůležitějších představ.

práva v Londýně. Na politickou scénu vstoupil v roce 1919, stal se Gándhího žákem a brzy jedním z hlavních představitelů INC a boje za nezávislost. Po osamostatnění Indie se stal jejím prvním premiérem a tuto funkci zastával ještě následujících sedmnáct let.

Ačkoli byl Gándhí pro Néhrúa velkým vzorem, svým životním stylem i představami o budoucí podobě Indie se od sebe velmi lišili. Néhrú se neomezoval jen na domácí situaci, zajímal se i o dění za hranicemi Indie a hodně cestoval. Byl také známý jako milovník umění, literatury, dobrého jídla a pití a krásných žen. Chtěl, aby se z Indie stala moderní demokratická země, srovnatelná se zeměmi Evropy, s vysokou úrovní vědy, techniky i vzdělanosti. Obdivoval úspěchy Sovětského svazu a byl silně zaujat fabiánským socialismem, pro Indii však zvolil střední cestu mezi socialismem a kapitalismem, takže v praxi fungoval model smíšené ekonomiky. Néhrú dal podnět pro vznik Plánovací komise a od roku 1951 se vývoj indického hospodářství řídil pětiletými plány.

Néhrú se snažil prosadit myšlenku sekularismu na úrovni státu, největší hrozbu proto spatřoval v komunalismu. Stejně jako Gándhí ale bojoval proti kastovníctví, výraznou měrou přispěl k přijetí zákona proti diskriminaci „nedotýkatelných“, reformoval i hinduistické rodinné právo. Provedl pozemkové reformy, jimiž zrušil zamíndárský systém, a v rámci rozvoje venkova byla v gándhiovském duchu vyhlášena hnutí *bhúdán*, dar půdy, a *grámdán*, dar vesnice. Po celou svou politickou kariéru Néhrú nedůvěřoval soukromému podnikání, spatřoval v něm dokonce jednoho z úhlavních nepřátel svobodné Indie, což bohužel na několik desetiletí fatálně poznamenalo ekonomický vývoj země. Co se týče zahraniční politiky, prosazoval Néhrú zásadu aktivní neúčasti, tedy odmítání připojit se k jakémukoli vojenskému bloku a naopak snahu o přátelské vztahy se všemi státy. Řadu let působil zároveň i jako ministr zahraničí, takže indické zahraniční vztahy formoval právě on.

Džaváharlál Néhrú po celý život obdivoval Čínu, indicko-čínský pohraniční konflikt ze začátku 60. let jím tedy otrásl natolik, že se z něj nevzpamatoval až do své smrti 27. května 1964.

Indira Gándhiová – „Železná lady Indie“

Po nečekané smrti Lála Bahádura Šástrího, druhého indického premiéra, se uvnitř INC opět rozpoutal stranický boj o nově uvolněné křeslo ministerského

předsedy, z něhož vítězně vyšla jediná dcera Džaváharlála Néhrúa, Indira Gándhiová.

Indira se narodila 19. listopadu 1917, v dětství se svým otcem kvůli jeho pracovnímu vytížení a častým pobytům ve vězení příliš času nestrávila, důvěrnější vztah spolu navázali až během jejích studií v Oxfordu prostřednictvím obsáhlých dopisů. Ihned po návratu do Indie na začátku 40. let se začala politicky angažovat. Proti vůli svého otce se brzy vdala za páse Feróze Gándhího (nebyl v žádném příbuzenském vztahu s Mahátmou Gándhím), manželství však nefungovalo a Indira i se svými dvěma syny Rádžívem a Saňdžajem již od počátku 50. let žila v Néhrúově sídle *Tín múrti bhavan*. Svému otci se stala blízkým spolupracovníkem a při oficiálních příležitostech velmi častým doprovodem. Než byla dosazena na post indické premiérky, patřila jí ve vládě funkce ministryně pro informace a rozhlasové a televizní vysílání. Předpokládalo se, že bude jen jakousi loutkou v rukou zasloužilých kongresistů, ona ale namísto toho naplno projevila svou pevnou vůli a vysoké ambice a prokázala se být ráznou a rozhodnou političkou, schopnou prosadit si za všech okolností své.

Po rozkolu uvnitř strany v roce 1969 už INC rozhodně nemohl být považován za stranu konsenzu, jako tomu bylo za Néhrúa. Z INC se definitivně vytratila demokracie a Indira začala uplatňovat mocenskou politiku. Strana nyní byla ovládána pouze Indiřinými nejbližšími spolupracovníky včetně jejího syna Saňdžaje, který nezastával žádnou funkci stranickou ani politickou, a jednotlivé posty ať už na úrovni organizací INC či ministerstev států byly přidělovány shora, podle zásluh a loajality uchazečů. V sociální politice se Gándhiová orientovala přímo na dané sociální skupiny a státní podporu, kterou jim poskytovala, označovala za „*dárek od Indiry*“⁷. V oblasti zemědělství pokračovala v „zelené revoluci“, započaté na konci 60. let. Její vláda se celkově silně centralizovala a personalizovala. Svou už tak silnou pozici Indira upevnila vyhranou válkou s Pákistánem a úspěšnou jadernou zkouškou a oblibu své osoby dále ještě zvyšovala populistickými kampaněmi.

Poté, co byla v roce 1975 shledána vinnou z podvodů během předvolební kampaně roku 1971, přesvědčila prezidenta vyhlásit výjimečný stav a zasadila tak hlubokou ránu politické opozici, ale zejména samotné indické demokracii. Na rok 1977 Gándhiová nečekaně vyhlásila volby, které ke svému překvapení

⁷ STRNAD, Jaroslav a kol. *Dějiny Indie*. Praha: NLN, 2008. S. 797.

prohrála. Nicméně zpět k moci se dostala velmi záhy, po předčasných volbách roku 1980. Její rozhodnost se jí ale nakonec stala osudnou – odpovědí na „Operaci Modrá hvězda“ ve Zlatém chrámu v Amritsaru byl úspěšný atentát na premiérku provedený 31. října 1984 dvěma sikhy z její vlastní ochranky.

Rádžív Gándhí – Pokračovatel dynastie

Novým indickým premiérem se téměř automaticky a plně v souladu s principy indické dynastické demokracie stal Indiřin syn, Rádžív Gándhí, aniž by předtím byl členem vlády. Rádžíva do politiky povolala jeho matka po Saňdzajově náhlé smrti v roce 1980, do té doby se politicky nijak neangažoval a pracoval jako civilní pilot. Ve volbách roku 1984 strana dosáhla nejvýraznějšího vítězství ve své historii, což bývá zdůvodňováno především vlnou soustrasti, která se vzedmula po násilné smrti Indiry, ale svou roli jistě hrály i jiné faktory, např. absence opoziční alternativy, obavy z možného rozpadu státu a neposledně mladá a neokoukaná politická tvář Rádžíva Gándhího, vzbuzující naděje a očekávání.

INC ale tehdy opět procházel vnitřní krizí, zapříčiněnou zejména vysokou mírou korupce a klientelismu ve straně a nedostatkem schopných kongresových předáků i jednotné ideologie. Rádžív Gándhí tedy nejprve obměnil obsazení úřednických postů a brzy nato prosadil tzv. Antidefekční zákon (Anti-Defection Act), jenž poslanci zakazuje přestoupit po volbách do jiného poslaneckého klubu.

Aby docílil rozvoje ekonomiky a s ním spojeného pozvednutí životní úrovně Indů, zaměřil se především na liberalizaci ekonomiky, snažil se o zjednodušení podmínek pro soukromé podnikání a podporoval investice do importu zahraničních technologií. Podnikl rovněž některé vstřícné kroky vůči požadavkům sikhských separatistů, úplně uklidnit situaci se mu ale prozatím nepodařilo. V období Rádžívova působení v premiérské funkci navíc eskaloval konflikt mezi Sinhálci a Tamily na Šrí Lance.

Popularita mladého premiéra značně utrpěla po tzv. Boforském korupčním skandálu, jenž se měl týkat i nejprominentnější indické rodiny, nicméně prezidentem INC zůstal. Obecně se předpokládalo, že po volbách v r. 1991 se premiérem stane opět právě on, nicméně během předvolební kampaně se Rádžív Gándhí stal obětí sebevražedného útoku, za nímž stáli tamilští separatisté, nespokojení s jeho nevydařeným politicko-vojenským angažmá na Šrí Lance.

Sonia Gándhiová – „Cizinka“

Sonia Gándhiová je původem Italka a s Rádžívem Gándhím se seznámila během svých studií v Cambridgi. Po jeho předčasné smrti bylo křeslo prezidenta INC ihned nabídnuto právě Sonie, ale ona na naléhání kongresových předáků zůstávala dlouho zcela hluchá. Vdova po Rádžívu Gándhím návrh na vedení INC přijala až v roce 1998, poté co stranu opustilo několik významných představitelů a INC bezprostředně hrozil rozpad. Byla zvolena do parlamentu a stala se vůdčí osobností opozice.

Sympatie mnoha Indů si získala, když po překvapivém vítězství ve volbách v roce 2004 odmítla post premiérky a přenechala ho bývalému ministru financí Manmóhanu Singhovi, autorovi úspěšných ekonomických reforem. Tímto nečekaným krokem naprosto odzbrojila hlavní opoziční stranu BJP, která vypjatě agresivní rétorikou útočila na její italský původ a jeho neslučitelnost s úřadem indického premiéra, ale zároveň jí jako prezidentce INC vliv na zásadní rozhodnutí vlády zůstal zachován.

Během následujícího volebního období vláda úspěšně provedla důležitou daňovou reformu a podařilo se jí zvýšit zahraniční investice. Také byl zaznamenán výrazný posun v oblasti vojensko-výzkumné – v roce 2008 byla s Francií a USA uzavřena dohoda o jaderné spolupráci a téhož roku odstartovala první indická sonda k Měsíci.

Ráhul Gándhí – Nová hvězda indického politického nebe

Na předvolebních kampaních v letech 2004 a 2009 se vysokou měrou podílel zástupce zatím poslední generace rodiny Néhrú-Gándhí, syn Rádžíva a Sonii, Ráhul. Po volbách v r. 2004 se stal členem parlamentu a po vítězství INC v 15. všeobecných volbách, mu bylo nabízeno i křeslo ve vládě, nicméně Ráhul prozatím významnější funkce odmítl s tím, že se politice ještě musí učit. Minimálně pro mladou generaci ovšem tento charismatický politik představuje demokratického reformátora, mezi stárnoucími lídry INC značně vyčnívajícího, jenž by mohl změnit podobu Indie k lepšímu, není se tedy čemu divit, že se o něm stále častěji mluví jako o příštím indickém premiérovi.

4.2 Komunistická strana Indie

Komunistické skupiny působily v Indii od začátku 20. let a svou první komunistickou organizaci založily již na konci roku 1920 v Taškentu. Komunistická strana Indie (Communist Party of India, CPI) jako taková vznikla ale až 26. prosince 1925. Od roku 1936 byla součástí INC, logicky se s ním ale vzhledem ke své ideologii velmi brzy dostala do konfliktu a roku 1945 většinový INC opustila. V té době měla strana poměrně dost schopných vůdců i celkem početnou členskou základnu, vysoké podpoře se těšila zvláště v Tělangáně a Kérale. Již tehdy probíhal uvnitř CPI intenzivní boj mezi radikálními a umírněnými straníky, jenž dočasně vyhráli radikálové, a pod vlivem Moskvy vyhlásili v Tělangáně otevřenou revoluci se záměrem porazit Indickou republiku. Před prvními všeobecnými volbami v roce 1952 nicméně CPI podstoupila rozsáhlou ideologickou reorganizaci, zřekla se svých radikálních stanovisek a změnila se v regulérní demokratickou politickou stranu. Komunisté přistoupili na myšlenku, že ideální komunistické společnosti lze docílit i mírovými prostředky, tedy změnou zevnitř systému, postupným přechodem bez porušení pravidel indické parlamentní zastupitelské demokracie. INC sice dál považovali za stranu buržoazie, od otevřeného boje proti němu ale upustili, a co se týče zahraniční politiky, přijali za svou Néhrúovu politiku nezasahování.

Před prvními volbami sáhli k velmi chytré taktice usilovat o mandáty pouze v oblastech se silnou podporou CPI, a přestože tehdy získali pouhých 5% hlasů, obsadili v Lok sabze 23 křesel a stali se tak druhou nejsilnější stranou hned po INC. Jejich úspěch rostl s každými volbami a v roce 1957 se jim dokonce podařilo sestavit vládu v Kérale. Úspěchu také dosahovali v Ándhrapraděši, Západním Bengálsku a Tripuře.

V roce 1964 dospěly vnitrostranické konflikty k rozpadu CPI na radikální a spíše pročínskou CPI(M) (Komunistická strana Indie (marxistická), Communist Party of India (Marxist), CPI(M) nebo zkráceně CPM) a umírněnou CPI s příklonem k SSSR a v rámci indické politické scény k INC. Zatímco CPI si sice dál zachovávala svůj antiimperialistický postoj, opírala se přitom o mírové prostředky v rámci parlamentní zastupitelské demokracie, CPM se oproti tomu hlásila k původnímu radikálnímu programu z 50. let a cestu k ideální společnosti spatřovala v revoluci. Přesto obě strany dodnes fungují jako regulérní demokratické strany, občas sice používají radikálnější rétoriku, principy

demokracie ale víceméně respektují. Z hlediska voličské podpory si již od počátku vede lépe CPM, umírněná CPI si své výchozí postavení nedokázala udržet a svými volebními výsledky za CPM daleko zaostává.

4.2.1 Události v Kérale

Po volbách v roce 1957 byla CPI schopná ustavit v Kérale vlastní vládu. Bylo to vůbec poprvé, kdy lokální vládu nesestavoval INC a zároveň poprvé na světě, kdy se komunistická strana dostala k moci demokratickými volbami. V čele vlády stanul a prvním nekongresovým hlavním ministrem se stal charismatický Ílamkulam Mankkal Šankran Nambúdirípád, známý pod zkratkou EMS, spisovatel, teoretik komunismu a socialismu a skutečně ideální komunista. Jeho kroky byly zpočátku velmi populární – provedl reformy v zemědělství bez znárodnování a kolektivizace, chránil zájmy bezzemků a do jisté míry podporoval i soukromé podnikání. Ovšem reforma ve školství, v rámci níž byly přepisovány školní učebnice podle komunistické ideologie, se setkala s ohromnou vlnou nevole, zvláště ze strany v Kérale vlivných církví⁸, stálých finančních sponzorů kéralského školství, ale zároveň i tradičních příznivců INC. Od roku 1958 INC za podpory církví organizoval stávky a protesty, které nezřídka končily krvavými střety s policií. Néhrú se k situaci dlouho nevyjadřoval, teprve v polovině roku 1959 na nátlak své dcery Indiry, která v té době zastávala funkci prezidentky INC, požádal prezidenta, aby vládu v Kérale odvolal. Až do roku 1962 fungovala ve státě přímá správa prezidenta.

4.2.2 Volební pozice

Největší podporu zaznamenávala CPI v Kérale, Západním Bengálsku a Tripuře . Po svržení komunistické vlády v Kérale uzavírala CPI v tomto státě nejprve nestabilní koalice se socialisty a Muslimskou ligu, později s Kéralským kongresem (Kerala Congress, KC) a Muslimskou ligu, obě tyto strany ale byly znatelně oslabeny vnitřními frakčními boji. Po rozštěpení komunistů se CPI přiklonila k vládnímu INC, po volbách v roce 1970 vládla v Kérale za podpory INC(R) tzv. Minifronta, složená z CPI, RSP (Revoluční socialistická strana, Revolutionary Socialist Party, RSP), PSP (Lidová socialistická strana, Praja Socialist Party, PSP) a Muslimské ligy. V kéralských parlamentních volbách roku

⁸ Velkou část Kéralského obyvatelstva tvoří křesťané.

1977 sice poněkud překvapivě, ale jasně zvítězila Vládní fronta (Ruling Front), jejímž členem byla mimojiné právě i CPI. Také z voleb v roce 1980 vzešla CPI jako součást Levicové demokratické fronty (Left Democratic Front, LDF) vítězně, vláda ovšem na podzim roku 1981 padla. LDF se v Kérale opět dostala k moci v letech 1987 a 1996 a naposledy v roce 2004.

Součástí levicové fronty byla CPI v posledních dvaceti letech také v Západním Bengálsku a v Tripuře. V Tamil Nádu je součástí Pokrokové demokratické aliance (Progressive Democratic Alliance, PDA). Na federální úrovni CPI z vnějšku podporuje koalici UPA. Dlouhodobě si udržuje dobré vztahy s levicovými stranami typu CPM, RSP a FB (Pokrokový blok, Forward Block, FB, celým názvem All India Forward Block, AIFB).

4.2.3 Program

Politický program CPI byl přijat na IV. sjezdu strany v roce 1956 a v ekonomické ani sociální sféře se v podstatě příliš nelišil od programu INC. Komunisté usilovali o předání půdy rolníkům, podporovali zemědělské půjčky a snažili se o modernizaci zemědělské techniky. Dále chtěli podniknout kroky ke zrychlení industrializace, znárodnit finanční sektory a zabránit nadvládě monopolů a zahraničního kapitálu.⁹ Svým založením se strana přirozeně orientuje především na nižší vrstvy společnosti.

Ve svém posledním volebním programu se CPI představuje jako cesta pro nevolíče INC i BJP, kteří si cení témat, jako jsou antiimperialismus, sekularismus, hospodářský růst a sociální spravedlnost. Na prvním místě hodlá zvýšit investice do zemědělství, přičemž podporuje především drobné rolníky. Neopomíná také zdůraznit nutnost rozvoje školství, vědy a techniky. Je silně proti privatizaci zdravotnických zařízení, stejně tak proti privatizaci a komercializaci vodních zdrojů. V otázkách zahraniční politiky se vyslovuje pro přátelství se všemi zeměmi, ale jasně se staví proti strategickému partnerství s USA.¹⁰

⁹ KUNCOVÁ, Kateřina. *Indický národní kongres za Džaváharlála Néhrúa mezi lety 1947 - 1964*. [s.l.], 2002/2003. S. 53 – 55. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd.

¹⁰ Wordpress.com [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. CPI Election Manifesto - 2009. 10 s. Dostupné z WWW: <<http://allindiapeoplesmanifesto.files.wordpress.com/2009/04/cpi-manifesto-20091.pdf>>.

4.2.4 Profil – Adžoj Ghoš

Adžoj Bhavan Ghoš (20. února 1909 – 13. ledna 1962) se do čela CPI postavil po smrti Bhálčandry Trimbaka Ranadivého v roce 1951 a stranu vedl dalších jedenáct let. Během svého politického působení změnil CPI ve významného hráče indické politické scény, ve 2. všeobecných volbách se strana umístila hned za INC, samozřejmě s velkým odstupem v počtu křesel, přesto se ale stala nejsilnější opoziční silou. Tento významný komunistický lídr byl teoretikem marxismu a ideologii aplikoval na konkrétní indické podmínky. Zastával spíše umírněné směřování, s ultra-levicí nikdy nesympatizoval. Značně se podílel na modernizaci marxistických myšlenek, novými rysy strany se tak staly např. destalinizace, mírové soužití a blízký vztah demokracie a socialismu. Kritizoval maoismus i Néhrúa a Nárájana, koalici stran pro svržení Néhrúovy vlády ale nepodpořil. V roce 1961 zabránil rozkolu strany, v lednu následujícího roku ovšem zemřel.¹¹

¹¹ The Creative Marxist. *Mainstream Weekly* [online]. December 26, 2009, no 1, [cit. 2010-09-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.mainstreamweekly.net/article1843.html>>.

4.3 Komunistická strana Indie (marxistická)

Komunistická strana Indie (marxistická) (Communist Party of India (Marxist), CPI(M) nebo zkráceně CPM) vznikla v listopadu 1964 odštěpením od CPI. Členové nově vzniklé strany se od své mateřské organizace lišili především svým radikálním přístupem k otázkám nastolení ideální společnosti, nesusouhlasným postojem ke spolupráci s INC a dočasným promaoismem. Ideologicky se vrátili zpět k původnímu radikálnímu programu CPI z počátku 50. let, ve společnosti chtěli vytvořit podmínky pro budoucí možné svržení vlády a následné zavedení komunistického ideálu. Pro svou věc se pokoušeli získat zejména rolníky, svými vazbami k venkovu proto měli mnohem blíže ke komunismu čínskému než sovětskému. Postupem času se CPM sice ideologicky opět přiblížila k CPI, na rozdíl od ní ale představovala dynamický článek indické politické scény a vysokou míru voličské podpory, kterou disponovala již od svého odtržení od CPI, si dokázala udržet. Jejím úspěchu výrazně napomohla otevřená podpora CPI Kongresu v roce 1969, čímž se prakticky CPM ocitla na poli krajní levice sama, a také skutečnost, že většina regionálních lídrů původní CPI přešla k CPM.

4.3.1 Program

V současné době se mezi programy CPM a CPI nevyskytují žádné zásadní rozdíly a ve své podstatě se obsahově velmi podobají programům evropských sociálně-demokratických stran, od nichž se odlišují prakticky jen svou účinnou rétorikou.

CPM oslovuje především venkovské voliče, soustředí se na prosazení umírněných reforem v zemědělství, podporu sociálního zabezpečení, investice do vzdělávacího systému a snížení nezaměstnanosti.¹²

4.3.2 Volební pozice

CPM si dodnes zachovává velmi silné postavení v Západním Bengálsku, Kérole a Tripuře. V Západním Bengálsku vyhrála volby v letech 1969 a 1971, ve druhé polovině 70. let se stala vůdčí silou Levicové fronty a zvítězila a od té

¹² KUNCOVÁ, Kateřina. *Indický národní kongres za Džaváharlála Néhrúa mezi lety 1947 - 1964*. [s.l.], 2002/2003. S. 56 – 59. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd.

doby zde volby vyhrává pravidelně, a to se ziskem absolutní parlamentní většiny. Vlády přesto nevytváří „jednobarevné“, nýbrž koaliční.¹³

V Kérale fungovala CPM na přelomu 60. a 70. let ve volné koalici s KC a zastupovala zde v té době relativně radikální opozici INC. V roce 1970 šla do voleb jako součást nakonec neúspěšné Lidové demokratické fronty (People's Democratic Front, PDF) a v roce 1977 se stala členem opět nevítězné protikongresové koalice. Lednových voleb v roce 1980 se účastnila v rámci Levicové demokratické fronty (Left Democratic Front, LDF), jí sestavená vláda ale v roce 1981 padla. K moci se opět dostala po volbách v letech 1987, 1996 a 2004.¹⁴

V Tripuře se CPM jako součást LDF na sestavování vlády podílela v letech 1978 až 1988, od roku 1993 pak v místních volbách znovu vítězí pravidelně.

4.3.3 Frakce

Od svého počátečního kladného přístupu k maoismu komunisté-marxisté upustili již na konci 60. let a extremisty ze svých řad vyloučili. Ti poté založili teroristickou Komunistickou stranu Indie – marxisticko-leninistickou (Communist Party of India – Marxist-Leninist, CPI-ML), z níž se brzy odštěpila ještě Strana komunistických revolucionářů a Komunistická maoistická centrála (Maoist Communist Centre, MCC). V roce 1980 se z CPI-ML dále oddělila Komunistická strana Indie – marxisticko-leninistická (Lidová válka) (Communist Party of India – Marxist-Leninist (People's War), CPI-ML(PW)), známá také jako Skupina lidové války (People's War Group, PWG). Na podzim roku 2004 došlo sloučením PWG s MCC ke vzniku Komunistické strany Indie – maoistické (Communist Party of India – Maoist, CPI-Maoist), jež se snaží uchvátit vládní moc násilnými prostředky, a to i za pomoci vlastní ozbrojené armády, jíž disponuje.¹⁵

¹³ STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. S. 25 – 29.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ *Terorismus v Indii* [online]. 9. listopadu 2008 [cit. 2010-09-03]. "Levý teror" aneb maoismus v Indii. Dostupné z WWW: <<http://terorismusvindii.blogspot.com/2008/11/lev-teror-aneb-maoismus-v-indii.html>>.

4.3.4 Profil – Džjoti Basu

Džjoti Basu se narodil 8. června 1914 do rodiny patřící k vyšší střední třídě, s filosofií komunismu se seznámil při studiích v Británii. Po návratu do Indie se začal podílet na činnosti CPI, do západobengálského zákonodárského shromáždění byl poprvé zvolen v roce 1946, v 50. letech se stal jedním z komunistických lídrů Západního Bengálska a po rozdělení strany se postavil do čela CPM. V roce 1977 se Basu stal bengálským hlavním ministrem, strana se od té doby držela u moci nepřetržitě po dalších pětadvacet let. V roce 2000 na pozici hlavního ministra ze zdravotních důvodů rezignoval, svou funkci ovšem i tak zastával po tak dlouhé období jako nikdo jiný v historii indického státu. Autorem důmyslné taktiky nasadit ve volbách do Lók sabhy kandidáty pouze v oblastech s vysokou podporou a zajistit tak straně vysoký počet mandátů, kterou CPI použila už při prvních celonárodních volbách v roce 1951, byl právě Basu.¹⁶

¹⁶ *Indianexpress.com* [online]. Jan 17, 2010 [cit. 2010-09-03]. Jyoti Basu: A profile. Dostupné z WWW: <<http://www.indianexpress.com/news/jyoti-basu-a-profile/568285/3>>.

4.4 Samádžvádí pártí

Samádžvádí pártí (Socialistická strana, Samajwadi Party, SP) založil bývalý hlavní ministr Uttarpradéše Mulájam Sinh Jádav 4. října 1992. Strana je považována za nástupce Socialistické strany (Socialist Party, SP), jež původně působila v rámci INC, po svém osamostatnění v roce 1948 se ale rozpadla na více politických uskupení. Obnovena byla v roce 1971 spojením dvou socialistických stran - Lidové socialistické strany (People's Socialist Party, PSP) se Sjedenou socialistickou stranou (Samyukta Socialist Party, SSP), v roce 1977 vstoupila Socialistická strana do Džanty. Dnešní SP se hlásí k sociální demokracii, orientuje se tedy především na nižší společenské vrstvy. Největší podpory se jí dostává v Uttarpradéši, v poslední době jí zde ale přebírá hlasy BSP, jež se zaměřuje na velmi podobný typ voličů. V boji proti BSP se SP dokonce částečně zpronevěřila svému antikomunistickému postoji, když byla v souvislosti se snahou udržet si dostatečný vliv v Uttarpradéši nucena přehodnotit svou antipatii k BJP. Co se týče celoindických voleb, stojí si strana velmi dobře, v roce 1999 se stala stranou s pátým nejvyšším zastoupením v Lók sabze, ve volbách z roku 2009 se umístila na třetí příčce. Na listině kandidátů do zmiňovaných voleb se mimo jiné objevila řada jmen indických celebrit, např. herec Amitábh Baččan a jeho žena, herečka Džaja Baččanová, filmová hvězda Saňdžaj Dutt nebo jeden z nejúspěšnějších podnikatelů Indie Anil Ambání.

4.4.1 Program

V souladu s pravidly sociální demokracie se SP zaměřuje především na podporu sociálního zabezpečení, záruku rezervačních kvót pro OBC's a snížení nezaměstnanosti. Chce bojovat s korupcí a zakázat nebo alespoň zmírnit obchod s akcemi (share trading) a finančními deriváty (forward trading). Nesouhlasí také se vstupem nadnárodních společností na indický trh, nelíbí se jí ani rozrůstání nákupních středisek. Pomocnou ruku naopak nabízí malým a velkým podnikům, nejvstřícnější vztah ovšem zaujímá k rozvoji zemědělství. Věnuje se také otázkám bezpečnosti a možnostem boje s terorismem, v oblasti zahraniční politiky se vyslovuje pro blízkou spolupráci s Pákistánem a Bangladéšem.¹⁷

¹⁷ *Www.thaiindian.com* [online]. 11.4.2009 [cit. 2010-09-03]. Mulayam releases Samajwadi Party manifesto, promises to remove farmers plights. Dostupné z WWW: <http://www.thaiindian.com/newsportal/india-news/mulayam-releases-samajwadi-party-manifesto-promises-to-remove-farmers-plights_100178273.html>.

4.4.2 Volební pozice

Tradiční oblastí se silnou podporou SP je Uttarpradéš, ve volbách do místního zákonodárského shromáždění v roce 2002 získala strana 143 křesel, po volbách v roce 2007 jí ovšem připadlo křesel už jen 97, její vysoká ztráta šla ve prospěch konkurenční BSP, jasného vítěze posledních voleb. Počet mandátů straně klesl i v Lók sabze, v roce 2004 jich zastávala 36, v roce 2009 jich obhájila pouze 23. Přesto se může těšit z pozice 3. nejvlivnější strany tohoto orgánu.

4.4.3 Profil – Mulájam Sinh Jádav

Mulájam Sinh Jádav (narozen 22. listopadu 1939) začínal jako učitel, avšak ovlivněn ideologií Ráma Manóhara Lóhiji se začal angažovat také v politice. Prošel různými socialistickými hnutími, hlavním ministrem Uttarpradéše se stal poprvé v roce 1989. Na začátku 90. let založil vlastní stranu, SP, vytlačil ze státu INC a roku 1994 za podpory BSP zformoval vládu. Ta ovšem neměla dlouhého trvání, když Májávátí, hlavní představitelka BSP, s vidinou křesla hlavního ministra, svoji podporu stáhla. V roce 1996 byl Jádav jmenován ministrem obrany, téhož roku označil Soniu Gándhiovou za cizinku, když ji odmítl podpořit jako premiérku. Vrátilo se mu to v roce 2002, tentokrát INC nepodpořil Jádavovu vládu v Uttarpradéši. Naposledy v čele tohoto státu stanul v letech 2003 – 2007. Jeho jméno je také spojováno s aférou kolem Báburovy mešity v roce 1990. Jádav tehdy do Ajódhje vyslal bezpečnostní složky, aby zakročily proti davům fanatických hinduistů. Ti ho obvinili z příliš tvrdého zákroku proti nim, zatímco muslimové mu naopak vyčítali, že neudělal vše, co bylo v jeho silách. Když potom o dva roky později došlo k naprostému zničení mešity, stal se za své tehdejší kroky v očích muslimů hrdinou.¹⁸

¹⁸ *Www.samajwadiparty.in* [online]. 2006 - 2009 [cit. 2010-09-03]. Samajwadi Party. Dostupné z WWW: <<http://www.samajwadiparty.in/partyintamilnadu.php>>. *News.bbc.co.uk* [online]. 30 March 2009 [cit. 2010-09-03]. Profile: Mulayam Singh Yadav. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7949209.stm>.

4.5 Bahudžan samádž pártí

Bahudžan samádž pártí (Strana většinového společenství, Bahujan Samaj Party, BSP) je politická strana založená na ideologii „sociální transformace a ekonomické emancipace“¹⁹ příslušníků SC's, ST's, OBC's a náboženských menšin. Podle slov lídrů BSP je hlavním cílem strany, aby základní principy indické ústavy, jako je spravedlnost, svoboda, rovnost a bratrství, fungovaly také v praxi. Chtějí tedy utiskované vrstvy společnosti vyvést z jejich zaostalosti, nehodlají totiž již tolerovat, aby byly i nadále utiskovány a zneužívány pouze v politickém boji, a snaží se zlepšit jejich sociální postavení a životní standard.²⁰ K propagaci svého přesvědčení často používají velmi populistickou rétoriku, výzva „*Tilak, tarádžú aur tal'vár - inko máro džúté čár!*“²¹ (Hod'te botou po všech vyšších kastách) už ale byla příliš nejen pro vysoké kasty.

Na politickou scénu přivedl BSP Káší Rám, bývalý státní úředník, v roce 1984, oficiálně od roku 2001 stojí v jejím čele ikona indických nedotýkatelných Májávatí Kumáří. Za jejího vedení se BSP stala důležitým prvkem indické politiky, největším vlivem disponuje v Uttarpradéši, působí také v Džammú a Kašmíru, Paňdžábu, Harijáně, Rádžasthánu a Madhjapradéši. Vzhledem k orientaci na stejný typ voličů, se jejím největším politickým rivalem stala SP.

4.5.1 Program

BSP požaduje, aby žádná společenská vrstva nebyla preferována, zároveň ale podporuje rezervační kvóty pro SC's, ST's a OBC's a snaží se je rozšířit i na další skupiny. Dále navrhuje rozšířit projekt NREGA (National Rural Employment Guarantee Act), který v současné době poskytuje právo na minimálně 100 dní práce za rok za finanční ohodnocení 100 rupií na den, na záruku 365 dní práce. Slibuje také sociální jistoty a zvýšení zaměstnanosti. Negativně se staví ke kapitalismu, zdůrazňuje, že všechnu svou hospodářskou politiku chce vést k prospěchu veřejnosti, nikoli k obohacování jednotlivců na

¹⁹ *Www.bspindia.org* [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Bahujan Samaj Party. Dostupné z WWW: <<http://www.bspindia.org/>>.

²⁰ *Www.bspindia.org* [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. About the Bahujan Samaj Party. Dostupné z WWW: <<http://www.bspindia.org/about-bsp.php>>.

²¹ *News.in.msn.com* [online]. 20/03/2010 [cit. 2010-09-03]. Mayawati: Will her garland turn into noose?. Dostupné z WWW: <<http://news.in.msn.com/national/article.aspx?cp-documentid=3729171>>.

úkor nemajetných vrstevch. Podniká kroky ke zvýšení společenského postavení žen. Neopomíná otázku bezpečnosti a nutnosti řešení hrozby terorismu.²²

4.5.2 Volební pozice

V Uttarpradéši se BSP již v 90. letech několikrát podílela na sestavování vlády, v roce 2007 ale překvapila ziskem absolutní většiny mandátů v místním zákonodárném shromáždění, což se naposledy podařilo v roce 1991 BJP. BSP tehdy obdržela 30,51% hlasů, které se proměnily na 206 křesel z celkových 403. Její obvyklé procentuální zisky hlasů se v Uttarpradéši pohybují okolo 21%²³.

Do Lók sabhy se BSP poprvé dostala v roce 1989, od té doby se podíl jejích představitelů v dolní komoře indického parlamentu volby od voleb zvyšuje, v roce 1989 získala 3 mandáty, o sedm let později 11 a při posledních volbách, v roce 2009, 21 mandátů, čímž se stala stranou s pátým nejsilnějším zastoupením v Indii.

4.5.3 Profil - Májávatí

Májávatí Kumáří se narodila 15. ledna 1956 mezi dality. Vystudovala právo a poté se živila jako učitelka. V roce 1977 se seznámila s Kášim Rámem, který ji později přizval do své nově založené strany, a Májávatí se brzy vypracovala mezi přední osobnosti BSP. V roce 1995 poprvé stanula v čele státu Uttarpradéše, ve věku 39 let se tak stala první dalitskou hlavní ministryní v historii Indie. V roce 2001 byla jmenována Kášim Rámem za jeho následovníka. Stranu vede úspěšně, při posledních volbách v Uttarpradéši se jí podařilo obdržet rekordní počet hlasů a BSP tak získala nadpoloviční většinu mandátů. Dalitská ikona začala pohlížet i po křesle indického premiéra a změnila tedy rétoriku, místo výzev k házení botami po vyšších kastách nyní zve k projíždce na slonu²⁴. V kariérním postupu ji občas zdrží nějaká aféra, například v souvislosti s její

²² *Www.thaindian.com* [online]. 20.3.2009 [cit. 2010-09-03]. BSP does not issue manifesto, but 32-page 'appeal' to voters. Dostupné z WWW: <http://www.thaindian.com/newsportal/politics/bsp-does-not-issue-manifesto-but-32-page-appeal-to-voters_100169183.html>.

Www.countercurrents.org [online]. 27 September, 2006 [cit. 2010-09-03]. Mayawati: "No Promises, No Manifesto, Only Performance". Dostupné z WWW: <<http://www.countercurrents.org/dalit-mayawati270906.htm>>.

²³ *Www.isas.nus.edu.sg* [online]. 18 May 2007 [cit. 2010-09-03]. The Uttar Pradesh State Election – Will It Change The Political Equation At The Centre?. Dostupné z WWW: <http://se1.isn.ch/serviceengine/Files/ISN/32020/ipublicationdocument_singledocument/A6314749-76FD-4DC7-B9B2-DFB22F1BCE67/en/10.pdf>.

²⁴ BSP má ve znaku slona.

zálibou ve stavění pomníků dalitských politiků i jí samé. Májavatini odpůrci upozorňují také na její značný majetek šplhající se až do milionů dolarů, k tomu vlastní i řadu nemovitostí. Soustem pro média byla také její obrovská narozeninová oslava, na níž se objevila obtěžkaná diamanty.²⁵

²⁵ *News.bbc.co.uk* [online]. 16 July 2009 [cit. 2010-09-03]. Profile: Mayawati Kumari. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/1958378.stm>>.

4.6 Bháratíj džanta pártí

Bháratíj džanta pártí (Indická lidová strana, Bharatiya Janata Party, BJP) byla založena v roce 1980 bývalými předáky někdejšího Džansanghu poté, co se rozpadla Džanta, jejíž součástí se Džansangh stal v roce 1977. Džansangh byl komunalistickou stranou s pravicovým ekonomickým programem, prakticky všichni jeho členové pocházeli z Národního svazu dobrovolníků (Ráštríj svajamsévak sangh, Rashtriya Swayamsevak Sangh, RSS), své napojení na něj ovšem popírali a mnozí dodnes popírají. RSS je militantní hinduistická nacionalistická organizace vystavěná na ideologii *hindutvy* Vinájaka Dámódara Sávakára, jenž se ve svém stejnojmenném spisku snažil definovat společnou identitu hinduistů a zaujímal prakticky fašistický postoj k „nehinduistům“. RSS funguje od roku 1925, s krátkým přerušením po vraždě Gándhího, kdy byla její činnost na rok a půl zakázána. Založil ji Kéšav Balirám Hédgévar, jeho pokračovatelem se později stal Mádhav Sadášiv Gólválkar. Ke vzniku Džansanghu nevyhnutelně vedlo tehdejší socialistické směřování země a politika sekularismu, oba tyto faktory totiž vážně ohrožovaly postavení původní venkovské i městské elity, tedy pozemkových vlastníků a průmyslníků. Džansangh ale získával podporu spíše díky svému protimuslimskému a zároveň protipákistánskému postoji, než svou pravicovou orientací. Od svého založení Šjámem Prasádem Mukerdžím v roce 1951 až po vstup do Džanty v roce 1977 vliv Džansanghu postupně sílil, v roce 1952 obsadil v Lók sabze pouze 3 křesla, ve volbách v roce 1967 jich už získal 35²⁶.

V době svého vzniku prosazoval Džansangh znovusjednocení Indie a ustavení hindštiny jediným oficiálním jazykem, obě tato témata ale postupně z programu zmizela. V současnosti se BJP prohlašuje za stranu „hinduisticko-demokratickou“, nicméně její odpůrci ji obviňují z komunalismu a hinduistického šovinismu. Strana se dosti angažovala v případě Báburovy mešity, podporu davům rozvášněných hinduistů žádajících stavbu nového chrámu korunoval její lídr Lál Krišna Ádvání, když se v roce 1990 rozhodl podniknout *ráthjátru* a do Ajódhji hodlal přijet v alegorickém voze. Zboření Báburovy mešity davem hinduistických fanatiků v roce 1992 pak načas diskvalifikovalo BJP v možnosti představovat vládní alternativu INC(I), jako zastávce a podněcovatele těchto

²⁶ STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. S. 4, 7.

událostí se musela pro široké spektrum „nehinduistů“ stát naprosto nepřijatelnou volbou.

Od konce 90. let BJP zaujímá na indické politické scéně velmi významné postavení, představuje hlavního rivala INC. V roce 1999 INC porazila a sestavila vládu, která u moci úspěšně vydržela celé funkční období. BJP stojí v čele středo-pravicové NDA. Největší podporu jí zajišťují hindsky mluvící státy spolu s Gudžarátem.

4.6.1 Program

Jako strana pravicového zaměření BJP prosazuje minimalizaci kompetencí státu, v oblasti ekonomiky pak podporu politiky tržního hospodářství. Za důležité považuje zajistit Indii silnou obranu státu, hodlá tedy posílit armádu a bezpečnostní složky a investovat do armádního vybavení. V otázkách zahraniční politiky zaujímá zvláštní postavení k Pákistánu, dialog se svým sousedem podmiňuje změnou jeho přístupu k terorismu. Spolupráci s USA při jaderném výzkumu BJP podporuje, ale pouze za předpokladu, že tím nevznikne závislost Indie na USA.

Dále se již její program nijak zvlášť neliší od programů jiných stran bez ohledu na politickou orientaci. Podporuje rozvoj zemědělství, slibuje dostupnost vzdělání pro všechny, chce zvýšit společenské postavení žen a souhlasí i s rezervačními kvótami pro nízké kasty.²⁷

4.6.2 Volební pozice

V prvních volbách do Lók sabhy, kterých se BJP účastnila, získala pouze 2 mandáty, ale již v těch dalších v roce 1989 se jí podařilo získat mandátů 85, a vláda Džanty dal mohla být sestavena právě díky podpoře BJP a komunistů, nicméně hned následující rok BJP svou podporu stáhla a vláda padla. Vliv BJP rostl i nadále, v roce 1991 obsadila 120 křesel, v roce 1996 porazila INC ziskem 161 křesel, ale vzhledem k neochotě ke koaliční politice se jí vládu sestavit nepodařilo.²⁸ Do voleb v roce 1998 šla už jako vůdčí strana NDA, která vznikla před volbami právě z její iniciativy. Volby sice pro NDA dopadly úspěšně, ale

²⁷ *W*www.bjp.org [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Bharatiya Janata Party Manifesto. 49 s. Dostupné z WWW: <http://www.bjp.org/images/pdf/election_manifesto_english.pdf>.

²⁸ STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. S. 15.

jelikož z koalice vystoupila AIADMK, vládě NDA o jeden jediný hlas nebyla vyslovena důvěra. Po následujících volbách v roce 1999 se již BJP skutečně stala vládní stranou, sama získala 182 mandátů, celá NDA pak 303, konkurenční UPA jen 136. Při posledních dvou volbách už však svůj úspěch nezopakovala, počet jí příslušejících mandátů klesl, v roce 2004 na 138, při posledních volbách v roce 2009 až na 116, tehdy dokonce získala nejméně hlasů za posledních dvacet let.

4.6.3 Atal Biháří Vádžpéjí

Atal Biháří Vádžpéjí se narodil roku 1924, pro hinduistický nacionalismus inspirovaný fašismem se nadchl během svého dospívání, připojil se tedy k RSS a později vstoupil do Mukérdžího Džansanghu. Roku 1957 byl zvolen do parlamentu, o dvacet let později, tentokrát v barvách Džanty, se nakrátko stal ministrem zahraničí, v roce 1996, už jako lídr BJP, dosáhl pozice indického premiéra, a o dva roky později znovu. Vádžpéjí je známý jako vynikající rétor, nicméně jeho proslovy často mívají protimuslimské nebo protipákistánské zaměření, například v roce 2001 se vyjádřil, že by si přál dostat Nobelovu cenu za mír za znovusjednocení Indie s Pákistánem. Ve svém volném čase píše básně a během své kariéry mnohokrát přemýšlel, že by z politiky odešel a věnoval se knihám, psaní a přemítání. Politiku ale nikdy neopustil, namísto toho stál na jejím vrcholu. Ve skutečnosti prý však své vůdcovství jen předstíral a všechna rozhodnutí činil „Vádžpéjího stín“, Lál Krišna Ádvání.²⁹

²⁹ *W*www.independent.co.uk [online]. 25 May 2002 [cit. 2010-09-03]. Profile: Atal Behari Vajpayee. Dostupné z WWW: <<http://www.independent.co.uk/news/world/asia/profile-atal-behari-vajpayee-606090.html>>.

4.7 Svatantra

Svatantra (Strana svobody, Swatantra Party, SWA) byla jedinou indickou politickou stranou, která odpovídala západoevropským definicím pravicové strany. Založil ji Čakravartí Rádžágópáláčáří v roce 1959, po svém ideovém rozchodu s INC, jako koalici velkoobchodníků, reprezentantů města, a majitelů půdy a aristokratů, zastupujících venkov. Sešla se zde řada regionálních stran, např. Ganatantra parišad z Urísy (Ganatantra Parishad, GP) nebo Džanta pártí z Biháru (Janata Party, JP) vedená bývalým rámgarhským králem, některá bývalá rádžasthánská knížata a nespokojení bývalí statkáři z různých částí země. SWA, jakožto vůdčí síla indické pravice, podrobila tvrdé kritice kongresovou politiku centrálního plánování, zestátnění průmyslu, zemědělské reformy i Néhrúovu politiku nezúčastněnosti.³⁰ Dále v parlamentu několikrát připomínala slíbené kašmírské referendum, pozitivně se stavěla k vytvoření indicko-pákistánské konfederace a nesouhlasila se znárodněním bank ani s kolektivizací zemědělství.³¹

Po vzniku pravicového INC(O) ztratila na indické politické scéně své výjimečné postavení a po Rádžágópáláčářího smrti její popularita ještě klesla. V roce 1977 se členové Svatantry připojili k nově vznikající Džantě.

4.7.1 Program

SWA se profilovala jako sekulární pravicová strana založená na liberálních principech a hodnotách, usilující o sociální spravedlnost a rovnost příležitostí pro všechny, bez ohledu na náboženství, kastu, zaměstnání či politickou příslušnost.

V závislosti na předpokladu, že všeobecný pokrok a prosperita závisí na iniciativě a energii jedince, byla strana zastáncem maximální možné svobody jedince a minimálních zásahů státu. V oblasti průmyslu a obchodu považovala za nutné poskytnout prostor trhu, soukromé podnikání podporovala i v zemědělství. SWA se stavěla proti zbytečnému plýtvání veřejnými výdaji, nesouhlasila s neúměrným prohlubováním státního deficitu a odmítala jakoukoli politiku vedoucí k přílišné inflaci. Chtěla snížit náklady státní administrativy a bojovat

³⁰ BRASS, Paul R. *The Politics of India since Independence*. 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. S. 82 – 83.

³¹ *Www.liberalindia.com* [online]. 2007 [cit. 2010-09-03]. Liberalism : A Contemporary View by S.V.Raju. Dostupné z WWW: <<http://www.liberalindia.com/relevance/acontemporaryview.php>>.

proti expanzi byrokratické mašinérie vůbec. Za velmi důležitou pokládala existenci nezávislých soudů.³²

4.7.2 Volební pozice

Swatantra se zúčastnila voleb do Lók sabhy pouze třikrát, v letech 1962, 1967 a 1971. V prvním volebním klání získala 18 křesel, čímž se umístila hned za CPI a INC. Po následujících volbách obsadila mandátů rovnou čtyřicet čtyři a stala se tak druhou nejsilnější politickou stranou Indie. Při předčasných volbách v roce 1971 už ale svou silnou pozici obhájit nedokázala, v dolní komoře indického parlamentu tehdy získala pouhých 8 křesel.

4.7.3 Profil – Čakravartí Rádžágópáláčári

Čakravartí Rádžágópáláčári, známý také jako Rádžádží nebo pod zkratkou CR, se narodil 10. prosince 1878, vystudoval právo a brzy se připojil k INC. Aktivně se podílel v hnutí za nezávislost a velmi úzce spolupracoval s Gándhím, hnutí „Opust'te Indii!“ ale nepodpořil. Zastával řadu významných funkcí před osamostatněním Indie i po něm. V roce 1959 vystoupil z INC a založil SWA, jež se ve volbách postavila proti INC. Vládu opakovaně veřejně kritizoval za údajnou zkorumpovanost, neefektivitu, přílišnou byrokracii a předpojatost. Rádžágópáláčári byl navíc uznávaným spisovatelem, mimo jiné převyprávěl Mahábháratu, Bhagavadgítu i Upanišady. Psal v tamilštině a překládal do angličtiny. Po jeho smrti v prosinci 1972 vyhlásila indická vláda týden státního smutku.³³

³² *Indefenceofliberty.org* [online]. August 02, 2009 [cit. 2010-09-03]. Swatantra Party: 21 principles at its founding in 1959. Dostupné z WWW: <<http://indefenceofliberty.org/story.aspx?id=2751&pubid=2651>>.

³³ *Connect.in.com* [online]. 2010 [cit. 2010-09-03]. C. Rajagopalachari Bio. Dostupné z WWW: <<http://connect.in.com/c-rajagopalachari/biography-45451.html>>.

Www.bookrags.com [online]. 2005 - 2006 [cit. 2010-09-03]. Encyclopedia of World Biography on Chakravarti Rajagopalachari. Dostupné z WWW: <<http://www.bookrags.com/biography/chakravarti-rajagopalachari/>>.

Www.hindubooks.org [online]. 2009 - 2010 [cit. 2010-09-03]. Books by Rajaji. Dostupné z WWW: <http://www.hindubooks.org/books_by_rajaji/mahabharata/author.htm>.

4.8 Drávida munnétra kalagam

Stranu Drávida munnétra kalagam (Drávidská pokroková federace, Drávida munnétra kalagam, Dravida munnetra kazhagam, DMK) založil 17. září 1949 Kánčipuram Natarádžan Annádurai jako politickou stranu navazující na drávidská hnutí typu Strany spravedlnosti (Justice Party) nebo Drávidské federace (Drávida kalagam, Dravida Kazhagam, DK). Annádurai, často nazývaný Anna, byl původně aktivním členem DK, ale po neshodách s jejím lídrem Perijárem (vlastním jménem Iród Vénkat Nájkar Rámásámí) organizaci opustil a zformoval její politickou variantu. Strana chtěla především pozdvihnout tamilskou kulturu a jazyk, byla tedy silně protibráhmansky zaměřená, bránila pronikání hindštiny do regionu a až do roku 1962 projevovala separatistické tendence podporou myšlenky vytvoření nového státu Drávidanádu. Po Annáduraiově smrti se strana rozpadla na Celoidickou Annáduraiovu drávidskou pokrokovou federaci (All-India Anna Dravida Munnetra Kazhagam, AIADMK), vedenou filmovým hercem Marudúrem Gópálem Rámačandranem, a na původní DMK, v jejímž čele stál Kalaighnar Muthuvél Karunánidhí, známý jednoduše jako Kalaighnar. Vládní stranou Tamilnádu se DMK poprvé stala po volbách v roce 1967, od rozdělení strany v roce 1972 se DMK a AIADMK u moci střídají.

Na počátku 90. let se od DMK oddělila radikální frakce a vytvořila novou politickou stranu „Renesance“ DMK (Marumalarchi Dravida Munnetra Kazhagam, MDMK), jež otevřeně podporovala LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam, Tygři osvobození tamilského Ílamu) a vznik nezávislého tamilského státu na sousední Šrí Lance. Postoj DMK ke konfliktu na Šrí Lance je mnohem umírněnější, strana se vyjádřila pro ukončení bojů na ostrově a zastavení zabíjení tamilských obyvatel, ráda by, aby Tamilové mohli na Šrí Lance žít v míru a rovnoprávnosti.

4.8.1 Program

Kromě splnění hlavního cíle, pozvednout a chránit kulturu a jazyk Tamilů, usiluje DMK také o dosažení sekularismu, rovnosti, sociální spravedlnosti a bezkastrovní společnosti. Chce vybudovat ekonomicky silnou Indii a upevnit její pozici ve světě.

Na začátku 60. let DMK upustila od ideje samostatného státu Drávidanádu, v současnosti pouze kritizuje stav indického federalismu³⁴ a vyslovuje se pro posílení pravomocí jednotlivých států. Politika zaměřená proti hindštině straně zůstala. Požaduje, aby ve státech s nehindsky mluvící většinou nebyla hindština zaváděna jako státní jazyk, dále aby se oficiálními jazyky staly všechny indické jazyky, a poté přistupuje s menšími, konkrétními požadavky ohledně regionálních jazyků, např. navrhuje, aby se testy a pohovory k obsazení pracovních míst nekonaly pouze v angličtině a hindštině, nýbrž i v jazycích ostatních.

Sociální spravedlnosti by strana chtěla dosáhnout pomocí výhod a rezervačních kvót pro SC's, ST's, OBC's a ženy. Ochraňuje práva menšin, má v úmyslu zlepšit práva zaměstnanců obecně a zajistit zaměstnání pro absolventy. Slibuje také provést reformy ve školství.

V otázkách ekonomiky podporuje DMK státní sektor, vytyčuje si za cíl snížit fiskální deficit a dosáhnout rychlejšího hospodářského růstu. Hodlá se zasadit o zlepšení úrovně dopravy silniční, vlakové, letecké i lodní a přichází s konkrétními návrhy úprav v této oblasti. Podporuje zvýšení zemědělské produkce, předpokládá stanovení minimální dotované ceny na rýži a cukrovou třtinu a nabízí zemědělcům náhrady za ztráty a škody. Okrajově se věnuje i znečištění životního prostředí.³⁵

4.8.2 Volební pozice

DMK působí v Tamilnádu, Puduččéri a v oblastech se silnou tamilskou menšinou v okolních státech jižní Indie. V Tamilnádu DMK poprvé zvítězila v roce 1967, porazila do té doby vládnoucí INC a definitivně tak ukončila jeho nadvládu v regionu a odstartovala transformaci k multipartismu. Následující volby v roce 1971 dopadly pro stranu opět vítězně. Až volby po ukončení prezidentské správy, která následovala Indirino vyhlášení výjimečného stavu, znamenaly pro DMK neúspěch. AIADMK se jí podařilo porazit teprve v roce 1989, o dva roky

³⁴ Vzhledem k možnosti centrálního zákonodárného sboru měnit pravomoci států, centra i pravomoci společných a k míře moci centra nad státy, bývá Indie experty označována spíše než za stát federativní jako stát „kvazifederální“.

³⁵ *Www.dmk.in* [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Lok Sabha Election Manifesto - 2009. 28 s.

Dostupné z WWW: <<http://www.dmk.in/e2009/emfesto09.pdf>>.

Www.dmk.in [online]. 2004 [cit. 2010-09-03]. Manifesto for the Parliamentary Elections 2004.

Dostupné z WWW: <<http://www.dmk.in/e2004/emfesto.htm>>.

později ovšem byla v Tamilnádu v souvislosti s vraždou Rádživa Gándhího tamilskými nacionalisty vyhlášena další prezidentská správa a v následujících volbách DMK moc znovu ztratila. Vládu opět sestavovala v roce 1996 a naposledy pak v roce 2006, tehdy jako člen Demokratické pokrokové aliance (Democratic Progressive Alliance, DPA), kterou vytvořila v roce 2004 a do níž patřil mimo jiné také INC. V Puduččéri vyhrává DMK se svými spojenci volby pravidelně od roku 1996.

4.8.3 Profil – Kalaigñar Muthuvél Karunánidhí

Karunánidhí stál u zrodu DMK a v roce 1969 se postavil do čela strany. Během své šedesátileté politické kariéry zastával funkci hlavního ministra Tamilnádu celkem pětkrát, včetně právě probíhajícího volebního období. Než vstoupil do politiky, živil se jako filmový scenárista, psát ale nikdy nepřestal, je autorem několika historicko-mytologických příběhů, které propagují myšlenky drávidského hnutí. V souvislosti se svým antihindským postojem kdysi přirovnal hindštinu k jídlu od poslíčka v hotelu, angličtinu k jídlu od kuchaře podle jeho vlastního receptu a tamilštinu k úžasnému jídlu od maminky, která ví, co její rodina potřebuje, a cítí to stejně. V roce 2001 byl Karunánidhí a jeho syn obviněn v tzv. případu „flyover scam“ a za dramatických okolností zatčen. Jeho syn, Muthuvel Karunánidhí Stalin, bývalý herec, se také angažuje v politice a předpokládá se, že právě on se stane nástupcem ve vedení strany.³⁶

³⁶ *W*www.cinecurry.com [online]. 2010 [cit. 2010-09-03]. Kalaigñar Karunanidhi M - Profile. Dostupné z WWW: <<http://www.cinecurry.com/celebzone/tamil/kalaigñar-karunanidhim>>.

4.9 Celoindická Annáduraiova drávida munnétra kalagam

Celoindická Annáduraiova drávida munnétra kalagam (Celoindická Annáduraiova drávidská pokroková federace, All-India Anna Dravida Munnetra Kazhagam, AIADMK, původně jen Annáduraiova drávidská pokroková federace, Anná drávida munnétra kalagam, Anna Dravida Munnetra Kazhagam, ADMK) vznikla odštěpením od DMK v roce 1972 a do svého názvu si vložila jméno zakladatele DMK Annáduraie. AIADMK, stejně jako DMK, pokračuje v tradici drávidských hnutí na pozvednutí tamilské kultury a jazyka. Prvních patnáct let stál v čele strany bývalý filmový herec Marudúr Gópál Rámačandran, známý pod zkratkou MGR. Kult, jenž se kolem jeho osobnosti postupně vytvořil, se stal důležitou součástí identity AIADMK a odlišoval tak stranu od DMK, s níž byla v ostatních ohledech prakticky totožná. Uctívání charismatických politických lídrů se ještě prohloubilo vstupem Džajalality Džajarámové, Rámačandranovy bývalé filmové partnerky, mezi elitu AIADMK. Po smrti MGR na konci roku 1987 se strana rozdělila mezi příznivce vdovy po MGR a přívržence Džajalality, z boje o nástupnictví nakonec vítězně vyšla Džajalalita, tehdy už přezdívaná Amma (matka), a řada jejích bývalých nepřátel nakonec přešla do její frakce. K udavačství, jež se ve straně v neobyčejné míře rozbujelo už za vedení MGR, se během období převahy Džajalalinity AIADMK v Zákonodárném shromáždění Tamilnádu přidaly ještě nepostismus, korupce, zneužívání pravomocí, likvidace politických odpůrců apod.

AIADMK se od svého vzniku střídá u moci s DMK v Tamilnádu, spolu s DMK a INC představují nejdůležitější politické složky v Puđuččéri. Okrajově působí také v oblastech s výraznější tamilskou menšinou v okolních státech.

Ke konfliktu na Šrí Lance zaujímá radikálnější postoj než DMK. Stejně jako ona sice žádá ukončení bojů a zastavení „genocidy Tamilů“, pokud se tak ale nestane, je AIADMK údajně připravena vyvinout nátlak na vytvoření samostatného tamilského státu Ílamu.

4.9.1 Frakce

V roce 1994 se od DMK oddělila skupina se Sandhjou Tirunavukkarásuem v čele, aby zformovala Rámačandranovu a Annáduraiovu tamilskou pokrokovou federaci (MGR-Anna Dravida Munnetra Kazhagam, MGR-ADMK, s původním názvem Anna, Puratchi Thailavar Tamizhaga Munnetra Kazhagam – Anna, Revolutionary

Leader (MGR) Tamil Nadu Progressive Federation, APTTMK), lídr nové drávidské strany se ale před volbami roku 1996 vrátil zpět do AIADMK. Téhož roku vznikla také Rámačandranova fronta (MGR Front) sloučením členů někdejšího křídla AIADMK vedeného Džánakí Rámačandranovou, vdovou po MGR.

4.9.2 Program

Dlouhodobým cílem AIADMK se logicky rozumí podpora tamilské kultury a jazyka, strana tedy požaduje, aby oficiálním jazykem v nehindských státech byl vždy vedle angličtiny příslušný regionální jazyk, namísto hindštiny, jejíž nadřazené postavení kritizuje.

Vedle těchto tradičních témat klade AIADMK důraz také na sociální spravedlnost, sekularismus a ochranu menšin, nízkých vrstev společnosti a žen. V programu k volbám do Lok sabhy v roce 2009 vyzývá k zastavení korupce, která se podle ní rozrostla především během vlády UPA. Přichází s vlastním programem na zvýšení zaměstnanosti, nabízí výhody pro zaměstnance. Představuje reformu vzdělávacího systému, dále slibuje zajistit zdravotnictví dostupné všem. Podporuje rozvoj a modernizaci zemědělství, hovoří o zemědělských dotacích a prominutí splátek úvěrů. Výhody hodlá poskytnout rovněž malým a středně velkým podnikům. Hrozbu spatřuje zejména v terorismu, usiluje proto o přijetí přísnějších protiteroristických preventivních opatření.

4.9.3 Volební pozice

V Tamilnádu sestavovala AIADMK vládu poprvé v roce 1977, k vítězství jí tehdy značně dopomohlo spojenectví s INC. U moci se držela až do voleb v roce 1989, kdy ji porazila DMK, hned za dva roky ovšem AIADMK opět zvítězila. Naposledy se vládní stranou v Tamilnádu stala v roce 2001.

4.9.4 Profil – Džajalalita Džajarámová

Indie znala Džajalalitu Džajarámovou už předtím, než vstoupila do politiky, totiž z filmového plátna. Džajalalita byla slavnou herečkou, během své kariéry natočila více než stovku filmů. Na politickou scénu ji přivedl její bývalý kolega z branže, Marudúr Gópál Rámačandran. Filmová hvězda vstoupila ihned mezi elitu strany a po Rámačandranově smrti (a politickém souboji s ovdovělou

Džánakí) se chopila otěží strany a zanedlouho i státu. Hlavní ministryní Tamilnádu se stala celkem třikrát, naposledy funkci zastávala v letech 2002 – 2006. Její politická kariéra je však lemována četnými kontroverzemi a aférami. Několikrát byla obviněna z korupce, dokonce si v této souvislosti krátce pobyla ve vězení. Při jednom policejním zásahu, souvisejícím právě s takovýmto obviněním, policie u Džajalality měla najít velké množství šperků, více než deset tisíc sárí a sedm set padesát párů bot. Politčka je také známá vytvářením si vlastního kultu osobnosti mezi svými příznivci, její obdivovatelé jí jsou zcela oddáni, svou loajalitu jsou prý schopni vyjádřit i tím, že přejdou po žhavých uhlících či namalují její portrét vlastní krví.³⁷

³⁷ *News.bbc.co.uk* [online]. 30 March 2009 [cit. 2010-09-03]. Profile: Jayaram Jayalalitha. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4762593.stm>.

4.10 Telugu děšam

Telugu děšam (Země Telugů, Telugu Desam nebo Telugu Desam Party, TD nebo TDP) je politická strana působící v Ándhrapradéši. Vzhledem k tomu, že byla založena teprve v roce 1982, nemá zatím v této oblasti takovou tradici jako DMK a AIADMK v Tamilnádu, nicméně svým charakterem se řadí mezi podobná politická nacionální a protibráhmanská hnutí. Za další společný rys TD a AIADMK se dá považovat fakt, že obě strany založila hvězda filmového plátna, v případě TD se jednalo o Nandamúriho Táraku Rámu Ráa, známého jako NTR. Strana se rychle stala hlavní nekongresovou stranou v regionu, volby do místního zákonodárného shromáždění vyhrála poprvé již v roce 1983, přičemž porazila INC, který zde do té doby vládl prakticky nepřetržitě. Po Ráoově smrti v lednu 1996 převzal vedení TD Nara Čandrabábú Nájdu, jenž stojí v čele strany dodnes.

4.10.1 Program

V souladu se svým nacionálním zaměřením klade TD v každém svém volebním programu důraz na ochranu a rozvoj telugské kultury a jazyka. V souvislosti s tím také deklaruje podporu vzniku samostatného státu Tělangána.

Dále uznává hodnoty jako sekularismus, sociální spravedlnost a rovnost příležitostí. Vyjadřuje podporu mladým lidem, chová ale též úctu k seniorům. Chtěla by zlepšit postavení žen ve společnosti, nabízí výhody nízkým kastám. Usiluje o vyšší úroveň zdravotnických služeb a o kvalitní školství, za důležitý považuje také rozvoj venkova a jeho elektrifikaci, podporuje růst zemědělské produkce. Ráda by prosadila posílení pravomocí paňčájatů a v neposlední řadě chce bojovat proti korupci.

4.10.2 Volební pozice

TD se poprvé stala vládní stranou Ándhrapradéše krátce po svém vzniku, ve volbách roku 1983. V následujících volbách v roce 1985 pak se ziskem dvou třetin křesel v zákonodárném shromáždění zvítězila znovu. Od té doby se zde o moc střídá s INC, jenž ji porazil ve volbách v roce 1989 a poté znovu v letech 2004 a 2009.

Volby do Lók sabhy vyhrála TD v Ándhrapradéši jednou, v roce 1984. V roce 1999 se do Lók sabhy dostala jako spojenec vítězné NDA, při posledních

volbách, v roce 2009, v čele koalice, stojící mimo INC i BJP, nazvané Třetí fronta (Third Front, TF).

4.10.3 Profil – Čandrabábú Nájdú

Čandrabábú Nájdú se narodil 20. dubna 1951, vystudoval ekonomii a začal se podílet na chodu indické politiky. Do čela TD se dostal krátce poté, co se uvnitř strany zformovala opozice proti jejímu zakladateli, N. T. Ráovi, Nájdúově tchánovi, jejíž vedoucí osobností byl právě Nájdú. Zpočátku platil za nekompromisního reformátora a nepřítele populismu, poslední dobou se ale jeho rétorika změnila, zřejmě především kvůli jeho ambicím stát se politikem celoindického významu. Od reforem Nájdú upustil, nyní slibuje peníze i barevné televize. Přeorientoval se na početnou voličskou základnu, kterou tvoří střední a nízké vrstvy společnosti. Kritici hodnotí jeho kroky pouze jako zoufalý pokus, jak se udržet u moci, on sám tvrdí, že jen sklízí ovoce úspěšně provedených reforem a rozdává je mezi lid.³⁸

³⁸ *Www.thaiindian.com [online]. 15.5.2009 [cit. 2010-09-03]. Chandrababu Naidu loves to play kingmaker (Profile). Dostupné z WWW: <http://www.thaiindian.com/newsportal/politics/chandrababu-naidu-loves-to-play-kingmaker-profile_100192750.html>.*

Www.wowtelugu.com [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. N.Chandrababu Naidu. Dostupné z WWW: <<http://www.wowtelugu.com/telugupeople/Politicians/Narachandrababunaidu.asp>>.

4.11 Šivséna

Šivséna (Šivádžího vojsko, Shivsena, SHS) patří mezi regionální strany krajní pravice, působí především v Maháráštre. Založil ji Bál Thákré roku 1966 v Bombaji jako militantní hnutí bojující proti přistěhovalcům z okolních států a požadující, aby v obsazování pracovních míst ve veřejné i soukromé sféře byli upřednostňováni obyvatelé Maháráštry. Od poloviny 80. let začala přebírat rysy extrémistického hinduisticko-nacionalistického hnutí zaměřeného proti menšinám. Během 70. a 80. let její vliv postupně vzrůstal, po volbách do zákonodárního shromáždění Maháráštry v roce 1990 se stala druhou nejsilnější stranou ve státě. V následujících volbách se spojila s BJP a INC porazila. Od roku 1996 je zastoupena taktéž ve vládě ústřední. Řadí se mezi hlavní koaliční partnery BJP.

4.11.1 Program

Ve volebním programu vydaném před volbami do Lók sabhy v roce 2009 zdůrazňuje SHS důležitost zásahů proti ilegálním přistěhovalcům, zvláště z Bangladéše. V této věci spatřuje jako přínosný krok vybavit všechny indické občany národními identifikačními průkazy. Dále pokračuje v politice obsazování 80% pracovních míst místními obyvateli. Uznává a šíří ideje *hindutvy*.

Z obvyklých témat se věnuje snížení inflace, ekonomickému růstu, podpoře OBC's pomocí rezervačních kvót, zvýšení postavení žen ve společnosti apod. Dále vyjadřuje podporu zemědělcům, např. nabídkou výhodných úvěrů. Má v úmyslu vytvořit úřad zvláštního ministra pro nomádské kmeny. V oblasti bezpečnosti kritizuje dosavadní nedostatečné metody boje s terorismem a prosazuje přijetí přísnějších protiteroristických opatření. Za důležité rovněž považuje vyřešit definitivně problém hranic mezi Maháráštrou a Karnátakou.

4.11.2 Volební pozice

Ve volbách do Lók sabhy uspěla SHS v Maháráštre poprvé v roce 1996, o dva roky později jí zde podpora výrazně klesla, ale již ve všeobecných volbách v roce 1999 SHS jako součást NDA ve státě zvítězila. Koalice SHS s BJP porazila INC i v roce 2004, ovšem při posledních volbách do Lók sabhy získal v Maháráštre převahu INC.

Co se týče voleb do státních zákonodárných shromáždění, patří Maháráštra mezi státy, kde INC stále funguje jako predominantní strana. Řada pravidelných

vítězství INC byla přerušena v roce 1995, kdy vládu sestavovala právě SHS spolu s BJP. Od té doby zde ale pravicová koalice svůj úspěch již nezopakovala.

4.11.3 Profil – Bál Thákré

Bál Thákré (narozen 23. ledna 1927) založil SHS jako hnutí „synů půdy“ („*sons of the soil*“), tedy hnutí, které by chránilo práva rodilých Maráthů před „přistěhovaleckou hrozbou“. Příznivci jeho strany útočili nejdřív na Jihoindy, později i na Gudžarátce a muslimy. Není proto divu, že si SHS vysloužila nálepku strany náboženských a etnických šovinistů. Thákré i SHS jsou považováni za velmi kontroverzní, v 90. letech například straničtí aktivisté obsadili jisté bombajské kino s požadavkem stáhnutí konkrétního filmu kvůli jeho lesbické tematice, podobné útoky SHS ovšem nejsou nijak ojedinělé. Než Thákré vstoupil do politiky, pracoval jako karikaturista pro bombajské noviny, nyní už přispívá jen do periodika své strany pobuřujícími úvodníky.³⁹

³⁹ *News.bbc.co.uk* [online]. 19 July, 2000 [cit. 2010-09-03]. Profile: Bombay's militant voice. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/841488.stm>.

4.12 Akálí dal

Akálí dal, celým názvem Širómani akálí dal (Strana vyznavačů velkého Věčného, Shiromani Akali Dal, SAD), vznikla jako politická odnož Sikhského gurudvárského reformního hnutí (Sikh Gurdwara Reform Movement) na začátku 20. let 20. století, aby chránila politická práva sikhů, zastupovala jejich zájmy ve státních institucích a hájila a podporovala jejich náboženství. Již na Néhruově vládě SAD požadovala vytvoření paňdžábského státu s úředním jazykem paňdžábštinou psanou v písmu gurmukhí, Néhru ovšem, především z obav další fragmentace země na náboženském základě, jejímu požadavku vyhovět odmítl. Vstříc jí vyšla až Indira Gándhiová, když byla v roce 1966 od Paňdžábu oddělena převážně hindská Harijána. Jelikož sikhové představují jen těsnou většinu paňdžábské populace a zároveň mnoho sikhů tradičně volí INC, SAD státu nikdy politicky nedominovala, o moc zde soupeří s INC, jejím hlavním spojencem dlouhodobě zůstává BJP.⁴⁰

Od konce 70. let sílily v Paňdžábu sikhské separatistické tendence a množily se případy teroristických útoků. Klid měla navrátit „Operace Modrá hvězda“ spuštěná Indirou Gándhiovou, jež ale násilnosti jen rozdmýchala. Nový premiér Rádžív Gándhí se snažil některým sikhským požadavkům ustoupit a po řadě jednání s umírněnými představiteli SAD podepsal s předsedou strany Singhem Lóngóválem tzv. paňdžábskou dohodu (Punjab Accord), v níž slibuje předat Čandígarh a domluvit se na rozdělení vod Satladže. Ke zmenšení napětí v oblasti ovšem dohoda nevedla. Vláda pokračovala ve vyjednávání se SAD, zároveň ale tvrdě odpovídala extremistům, a v první polovině 90. let se jí skutečně podařilo situaci stabilizovat.

4.12.1 Frakce

V průběhu celé existence SAD se od strany odtrhávaly různé frakce, nicméně poměrně často se s ní opětovně spojovaly. V současnosti působí např. Širómani akálí dal (Amritsar) (Strana vyznavačů velkého Věčného (Amritsar), Shiromani Akali Dal (Amritsar), SAD (Amritsar)), Harijánská akálí dal (Haryana State Akali Dal, HSAD) nebo Širómani akálí dal (Lóngóvál) (Strana vyznavačů

⁴⁰ BRASS, Paul R. *The Politics of India since Independence*. 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. S. 92.

velkého Věčného (Lóngóválova), Shiromani Akali Dal (Longowal), SAD (Longowal)).

4.12.2 Program

V programu k 15. všeobecným volbám SAD připomíná slib centrální vlády připojení Čandígarhu včetně patřičného podílu vod řeky Satladže k Paňdžábu a zdůrazňuje svůj mírový přístup k této záležitosti. Z „nesikhských“ témat se pak věnuje především zemědělství, jemuž vyjadřuje vysokou podporu, ať už závazkem snížení úrokové sazby úvěrů zemědělců nebo návrhem vytvoření speciálních zemědělských fondů pro zemědělce postižené přírodní katastrofou. Hodně pozornosti věnuje programu na pozvednutí nižších vrstev společnosti, jehož se snaží docílit např. nabídkou určitého množství pšenice na každý měsíc za velmi nízkou cenu pro všechny chudé rodiny či výstavbou obytných domů určených právě nemajetným. Ve snaze pomoci mladé generaci zamýšlí zvýšit horní limity studentských půjček. Za důležité považuje chránit práva menšin. Zajímá se též o stav životního prostředí.

Současný vládní systém v Indii SAD nepovažuje za skutečný federalismus a požaduje decentralizaci země a posílení pravomocí svazových států. V otázkách zahraniční politiky se kladně staví k obchodní spolupráci s Pákistánem.⁴¹

4.12.3 Volební pozice

V prvních volbách do paňdžábského zákonodárného shromáždění po rozdělení Paňdžábu získala SAD 26 křesel z celkových 104 a za podpory dalších stran, např. Džansanghu a komunistů, se jí k 28. březnu 1968 podařilo sestavit vládu, jež ale kvůli vnitřním rozbrojům neměla dlouhého trvání. Po pádu další vlády, kterou vytvořila dvacítká přeběhlíků ze SAD spolu s INC, byla v Paňdžábu vyhlášena prezidentská správa. Poté se k moci opět dostala SAD, vnitrostranické rozpory ovšem vedly k jejímu propadu ve volbách v roce 1973 a INC si od té doby držel výsadu sestavovat vládu až do roku 1985, kdy ve volbách zvítězila

⁴¹ *Www.topnews.in* [online]. 04/20/2009 [cit. 2010-09-03]. Shiromani Akali Dal releases manifesto. Dostupné z WWW: <<http://www.topnews.in/shiromani-akali-dal-releases-manifesto-2154038>>.

Www.hindu.com [online]. Tuesday, Apr 21, 2009 [cit. 2010-09-03]. Other States. Dostupné z WWW: <<http://www.hindu.com/2009/04/21/stories/2009042157360500.htm>>.

SAD, vládla však opět pouze krátce.⁴² Od roku 1987 byla na Paňdžáb znovu uvalena prezidentská správa, další volby byly vyhlášeny až v roce 1992, většina sikhů je však bojkotovala a INC zde tedy dosáhl snadného vítězství. Volby v letech 1997 a 2007 vyhrála SAD v koalici s BJP.

4.12.4 Profil – Sukhbir Singh Bádál

Sukhbir Singh Bádál se narodil 9. června 1962, vystudoval ekonomii v Čandigarhu a Los Angeles, v současné době zastává post prezidenta SAD, na němž nahradil svého otce, Prakáše Singha Bádala. Od Sukhbira se očekává, že do zaprášených stranických struktur a přesvědčení přinese nový vítr a postaví Paňdžáb na nohy. Mladý politik zároveň vykonává funkci zástupce paňdžábského hlavního ministra, kterým je jeho otec. Od roku 1996 byl Sukhbir několikrát zvolen do Lók sabhy. Kromě politiky se též zajímá o zemědělství a obchod, je majitelem pětihvězdičkového hotelu v Gurgáonu. Během studií se věnoval sochařství.⁴³

⁴² *Www.allaboutsikhs.com* [online]. 2010 [cit. 2010-09-03]. Akali Dal, Shiromani. Dostupné z WWW: <<http://www.allaboutsikhs.com/sikh-organisations/akali-dal-shiromani.html>>.

⁴³ *Shiromaniakalidal.co.in* [online]. 2010 [cit. 2010-09-03]. Shiromani Akali Dal - President. Dostupné z WWW: <<http://shiromaniakalidal.co.in/president/>>. *Gulfnews.com* [online]. January 21, 2009 [cit. 2010-09-03]. Profile of Sukhbir Singh Badal. Dostupné z WWW: <<http://gulfnews.com/news/world/india/profile-of-sukhbir-singh-badal-1.46161>>.

Www.topnews.in [online]. 2010 [cit. 2010-09-03]. Sukhbir Singh Badal. Dostupné z WWW: <<http://www.topnews.in/people/sukhbir-singh-badal>>.

4.13 Národní konference Džammú a Kašmíru

Národní konference Džammú a Kašmíru (Jammu and Kashmir National Conference, JKNC) byla založen roku 1931 Šejchem Muhammadem Abdulláhem, později známým jako „Lev Kašmíru“. Původní název strany zněl Muslimská konference Džammú a Kašmíru, přejmenována byla v roce 1939. V britské Indii představovala Abdulláhova strana velmi důležitý prvek tehdejší politiky, spolupracovala s INC a aktivně se podílela na hnutí za nezávislost. V říjnu 1947 Abdulláh jednoznačně podpořil zásah indické vlády na území Kašmíru, za což mu byl nabídnut post předsedy kašmírské vlády, který od té doby zastával až do roku 1953, kdy byl jeho kabinet rozpuštěn a Abdulláh na jedenáct let zavřen do vězení kvůli obvinění z konspirace proti státu. Do čela strany se vrátil až na začátku roku 1975 a JKNC vedl až do své smrti. Od roku 1982 tedy působil jako předseda strany jeho syn Farúk Abdulláh, v současné době tato pozice náleží jeho synovi Omaru Abdulláhovi, který je zároveň i hlavním ministrem státu. JKNC sice povzbuzuje v Kašmířanech pocit muslimské identity a volá po větší autonomii, k připojení k Pákistánu se ale staví negativně. Od vzniku nezávislé Indie byla mnohokrát stranou vládní, pravidelně vytváří koalice s INC.⁴⁴

4.13.1 Program

Kromě požadavku větší autonomie státu se JKNC ve svém programu, navzdory neklidné situaci v oblasti, věnuje zcela běžným tématům. Za nezbytné považuje vytvořit nová pracovní místa a snížit tak nezaměstnanost především mladých absolventů, zefektivnit práci úřadů a bojovat s tolik rozmohlou korupcí. Dále zmiňuje důležitost snížení státního deficitu, podporuje také rozvoj zemědělství a investice do nových technologií. Snaží se vyvinout vhodné metody ke zvýšení životní úrovně SC's a ST's, pozornost věnuje rovněž postavení žen ve společnosti. JKNC hodlá v oblasti podpořit růst cestovního ruchu, podporuje také kulturu a umění. Vysokou měrou se zajímá o ochranu životního prostředí.

4.13.2 Volební pozice

Ve volbách do kašmírského zákonodárného shromáždění v roce 1951 JKNC zvítězila absolutním ziskem křesel a u moci se držela až do roku 1986, kdy

⁴⁴ BRASS, Paul R. *The Politics of India since Independence*. 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. S. 92 – 93.

byla ve státě po pádu vlády vyhlášena prezidentská správa. Před volbami roku 1987 uzavřela JKNC spojenectví s INC, jimi sestavená vláda ale vydržela pouhé tři roky, od roku 1990 byla v Kašmíru opět zavedena správa prezidenta. Volby z roku 1987 totiž byly označeny za zfalšované a v roce 1989 se spustily boje kašmírských radikálních separatistů proti indické centrální vládě. Od té doby se zde volby konaly třikrát, JKNC pokaždé i přes klesající podporu vyhrála, naposledy, po volbách v roce 2008, sestavovala vládu spolu s INC. Situace je ovšem složitá, radikálové či aktivisté bojující za nezávislost (záleží na úhlu pohledu) volby bojkotují a centrální vláda je podezřelá z manipulace s volebními výsledky. Hlavním soupeřem JKNC v Kašmíru je Lidová demokratická strana (People's Democratic Party, PDP).

4.13.3 Profil – Omar Abdulláh

Omar Abdulláh se do „první kašmírské rodiny“ narodil 10. března 1970. Politická kariéra mu samozřejmě byla rodově předurčena, v roce 2003 tedy nahradil svého otce ve funkci prezidenta JKNC a po posledních místních volbách uzavřel koalici s INC a postavil se do čela státu, čímž se stal se nejmladším hlavním ministrem Kašmíru. Nicméně asi půl roku po volbách nabídl na tuto funkci rezignaci, když se jeho jméno dostalo do spojitosti s jistým sexuálním skandálem. Jeho rezignace však nebyla přijata a úřad mu zůstal.⁴⁵

⁴⁵ *W*www.omarabdullah.com [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. Omar Abdullah. Dostupné z WWW: <<http://www.omarabdullah.com/>>.

Závěr

Indická demokracie funguje již téměř šedesát let. Celým dvěma třetinám tohoto jejího trvání dominoval tamní politice jediný prvek rozsáhlé stranické scény, Indický národní kongres (INC). Teprve v roce 1989 se ostatní politické strany vzchopily ke zformování dostatečné kongresové opozice a indická politika se otevřela i jim. Dějiště indických politických událostí tak nabralo směr k multipartismu a soupeření s ním spojené vlilo krev do žil stranám doud nevýznamným i starým politickostranickým matadorům, včetně Kongresu.

Při pohledu na vývoj indické politiky z hlediska jejího personálního obsazení je v tomto období patrný také značný rozdíl. Tentokrát ovšem ve smyslu vulgarizace politické soutěže a do jisté míry i znehodnocení titulu politika, především napojením vrcholných státních představitelů na různé zájmové skupiny, jejich korupčními aférami a stále častějšími pololegálními aktivitami.

V samotném závěru této práce ještě krátce k vlastnostem jednotlivých politických stran. Vztažení dnes již zažitého vyjádření o indické „jednotě v rozmanitosti“ i na indické politické strany se samo přímo nabízí. Jakkoli se totiž od sebe strany v Indii liší, sdílejí spolu několik charakteristických rysů. Patří mezi ne především frakcionářství, které se line historií většiny stran již od dob politických spolků v koloniální éře, dále jakási tendence uplatňovat dynastický princip i v politickém životě, jež se zdaleka netýká pouze INC, patrné ideologické rozdíly mezi stranami ze stejného politického spektra a v neposlední řadě také „zbožšťování“ výrazných politických představitelů, tolik typické pro indické uvažování a vztah Indů k autoritám nejrůznějšího typu.

5 Bibliografie

5.1 Tištěné materiály

BAYLY, Susan. *Caste, Society and Politics in India: From the Eighteenth Century to the Modern Age*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 421 s.

BRASS, Paul. *The Politics of India since Independence*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. 403 s.

DŽAVÁHARLÁL, Néhrú. *Objevení Indie*. Praha: Státní nakladatelství literatury, 1957. 587 s.

ERDMAN L., Howard. *The Swatantra Party and Indian Conservatism*. Cambridge: University Press, 1967. 356 s.

FIALA, Petr; MAXMILIÁN, Strmiska. *Teorie politických stran*. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principa, 2009. 263 s.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 1.vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 482 s.

JAFFRELOT, Christophe. *The Hindu Nationalist Movement and Indian Politics - 1925 to the 1990s: Strategies of Identity-Building, Implantation and Mobilisation (with special reference to Central India)*. New Delhi: Pinguin Books, 1996. 592 s.

KREJČÍK, Jiří. *Úpadek Indického národního kongresu v devadesátých letech 20. století*. [s.l.], 2007. 45 s. Postupová práce. Univerzita Karlova, Ústav politologie.

KUNCOVÁ, Kateřina. *Indický národní kongres za Džaváharlála Néhrúa mezi lety 1947 - 1964*. [s.l.], 2002/2003. 74 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd.

MILOSLAV, Krása. *Indická republika*. 3. přeprac. vyd. Praha: Svoboda, 1986. 378 s.

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1997. 275 s.

Parties and Party Politics in India. Zoya Hasan. Oxford: Oxford University Press, 2002. 566 s.

SHARMA, T. R. *Communism in India : the politics of fragmentation*. New Delhi: Sterling, 1984. 224 s.

South Asia 2009. 6th ed. London : Routledge, 2009. 748 s.

STRMISKA, Maxmilián. *Soustavy politických stran v Indii: Od „kongresového systému“ k multipartismu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. S. 4.

STRNAD, Jaroslav a kol. *Dějiny Indie*. Praha: NLN, 2008. S. 797.

ŠTIPL, Zdeněk. Rodina Néhrú-Gándhí: Příběh politické dynastie, prozatím o čtyřech dějstvích. *Mezinárodní politika*. 2009, 9, s. 29-32.

SYED, Ayub. *Twenty Tumultuous Years: Insights into Indian Polity 1973 to 1994*. Vol. 1. New Delhi: Gyan Publishing House, 2003. 392 s.

SYED, Ayub. *Twenty Tumultuous Years: Insights into Indian Polity 1973 to 1994*. Vol. 2. New Delhi: Gyan Publishing House, 2003. S. 405-765.

The BJP and the compulsions of politics in India. Edited by Thomas Blom Hansen, Christophe Jaffrelot. 2nd ed. New Delhi: Oxford University Press, 2001. 393 s.

5.2 Elektronické zdroje⁷⁴

Aiadm.k.com [online]. 2009. All-India Dravida Munnetra Kazhagam. Dostupné z WWW: <<http://aiadm.k.com/>>.

⁷⁴ Všechny uvedené elektronické odkazy jsou platné ke dni 3. 9. 2010.

Bspindia.org [online]. 2009. Bahujan Samaj Party. Dostupné z WWW: <<http://bspindia.org/>>.

Cpim.org [online]. 2010. Communist Party of India (Marxist). Dostupné z WWW: <<http://cpim.org/>>.

Eci.nic.in [online]. 1999 - 2010. Election Results - Full Statistical reports. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/ElectionStatistics.asp>.

Gulfnews.com [online]. January 21, 2009. Profile of Sukhbir Singh Badal. Dostupné z WWW: <<http://gulfnews.com/news/world/india/profile-of-sukhbir-singh-badal-1.46161>>.

Indianexpress.com [online]. Jan 17, 2010. Jyoti Basu: A profile. Dostupné z WWW: <<http://www.indianexpress.com/news/jyoti-basu-a-profile/568285/3>>.

MAŠKARINEC, Pavel Parlamentní volby v Indii 2009 : Vítězství Kongresu a druhá vláda Manmóhana Singha. In *Asijské milníky 2009* [online]. Praha : Asijský program Výzkumného centra AMO. 133 s. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/asijske-milniky-2009.html>>.

News.bbc.co.uk [online]. 16 July 2009. Profile: Mayawati Kumari. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/1958378.stm>>.

News.bbc.co.uk [online]. 19 July, 2000. Profile: Bombay's militant voice. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/841488.stm>.

News.bbc.co.uk [online]. 30 March 2009. Profile: Jayaram Jayalalitha. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4762593.stm>.

News.bbc.co.uk [online]. 30 March 2009. Profile: Mulayam Singh Yadav. Dostupné z WWW: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7949209.stm>.

News.in.msn.com [online]. 20/03/2010. Mayawati: Will her garland turn into noose?. Dostupné z WWW: <<http://news.in.msn.com/national/article.aspx?cp-documentid=3729171>>.

Performance of national parties vis-a-vis others. In *Statistical report on general elections, 2004 to the 14th Lok Sabha : National and State Abstracts and Detailed Results* [online]. New Delhi : Election Commission of India, 2004. 360 s. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/LS_2004/Vol_I_LS_2004.pdf>.

Performance of National Parties Vis-à-vis Others. In *Statistical Report on General Election, 1999 to the thirteenth Lok Sabha : National and State Abstracts and Detailed Results* [online]. New Delhi : Election Commission of India, 1999. Dostupné z WWW: <http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/LS_1999/Vol_I_LS_99.pdf>.

Shiromaniakalidal.co.in [online]. 2010. Shiromani Akali Dal - President. Dostupné z WWW: <<http://shiromaniakalidal.co.in/president/>>.

Terorismus v Indii [online]. 9. listopadu 2008. "Levý teror" aneb maoismus v Indii. Dostupné z WWW: <<http://terorismusvindii.blogspot.com/2008/11/lev-teror-aneb-maoismus-v-indii.html>>.

The Creative Marxist. *Mainstream Weekly* [online]. December 26, 2009, no 1. Dostupný z WWW: <<http://www.mainstreamweekly.net/article1843.html>>.

Wordpress.com [online]. 2009. CPI Election Manifesto - 2009. 10 s. Dostupné z WWW: <<http://allindiapeoplesmanifesto.files.wordpress.com/2009/04/cpi-manifesto-20091.pdf>>.

Www.allaboutsikhs.com [online]. 2010. Akali Dal, Shiromani. Dostupné z WWW: <<http://www.allaboutsikhs.com/sikh-organisations/akali-dal-shiromani.html>>.

Www.allaboutsikhs.com [online]. 2010. Akali Dal, Shiromani. Dostupné z WWW: <<http://www.allaboutsikhs.com/sikh-organisations/akali-dal-shiromani.html>>.

Www.bjp.org [online]. 2009. Bharatiya Janata Party Manifesto. S. 49. Dostupné z WWW: <http://www.bjp.org/images/pdf/election_manifesto_english.pdf>.

Www.bspindia.org [online]. 2009. About the Bahujan Samaj Party. Dostupné z WWW: <<http://www.bspindia.org/about-bsp.php>>.

Www.bspindia.org [online]. 2009. Bahujan Samaj Party. Dostupné z WWW: <<http://www.bspindia.org/>>.

Www.congress.org [online]. 2009. Lok Sabha Election 2009 Manifesto of the Indian National Congress. Dostupné z WWW: <<http://aicc.org.in/new/home-layout-manifesto.php>>.

Www.congress.org.in [online]. 2009. Indian National Congress. Dostupné z WWW: <<http://www.congress.org.in/new/>>.

Www.countercurrents.org [online]. 27 September, 2006 [cit. 2010-09-03]. Mayawati: "No Promises, No Manifesto, Only Performance". Dostupné z WWW: <<http://www.countercurrents.org/dalit-mayawati270906.htm>>.

Www.cpindia.org [online]. 2009. Communist Party of India. Dostupné z WWW: <www.cpindia.org>.

Www.dmk.in [online]. 2009. Dravida Munnetra Kazhagam. Dostupné z WWW: <<http://www.dmk.in/>>.

Www.hindu.com [online]. Tuesday, Apr 21, 2009. Other States. Dostupné z WWW: <<http://www.hindu.com/2009/04/21/stories/2009042157360500.htm>>.

Www.independent.co.uk [online]. 25 May 2002. Profile: Atal Behari Vajpayee. Dostupné z WWW: <<http://www.independent.co.uk/news/world/asia/profile-atal-behari-vajpayee-606090.html>>.

Www.indian-elections.com [online]. 2007. Himachal Pradesh Assembly Elections Results 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

Www.indian-elections.com [online]. 2008. Madhya Pradesh Assembly Elections Results, 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

Www.indian-elections.com [online]. 2008. Madhya Pradesh Assembly Elections Results, 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/assembly-elections/himachal-pradesh/election-result-07.html>>.

Www.isas.nus.edu.sg [online]. 18 May 2007. The Uttar Pradesh State Election – Will It Change The Political Equation At The Centre?. 3 s. Dostupné z WWW: <http://se1.isn.ch/serviceengine/Files/ISN/32020/ipublicationdocument_singledocument/A6314749-76FD-4DC7-B9B2-DFB22F1BCE67/en/10.pdf>.

Www.jknc.in [online]. 2009. Jammu and Kashmir National Conference. Dostupné z WWW: <<http://www.jknc.in/>>.

Www.liberalsindia.com [online]. 2007. Liberalism : A Contemporary View by S.V.Raju. Dostupné z WWW: <<http://www.liberalsindia.com/relevance/acontemporaryview.php>>.

Www.omarabdullah.com [online]. 2009. Omar Abdullah. Dostupné z WWW: <<http://www.omarabdullah.com/>>.

Www.samajwadiparty.in [online]. 2006 - 2009. Samajwadi Party. Dostupné z WWW: <<http://www.samajwadiparty.in/partyintamilnadu.php>>.

Www.samajwadiparty.in [online]. 2010. Samajwadi Party. Dostupné z WWW: <<http://www.samajwadiparty.in/>>.

Www.thaiindian.com [online]. 11.4.2009. Mulayam releases Samajwadi Party manifesto, promises to remove farmers plights. Dostupné z WWW: <http://www.thaiindian.com/newsportal/india-news/mulayam-releases-samajwadi-party-manifesto-promises-to-remove-farmers-plights_100178273.html>.

Www.thaiindian.com [online]. 15.5.2009. Chandrababu Naidu loves to play kingmaker (Profile). Dostupné z WWW: <http://www.thaiindian.com/newsportal/politics/chandrababu-naidu-loves-to-play-kingmaker-profile_100192750.html>.

Www.thaiindian.com [online]. 20.3.2009. BSP does not issue manifesto, but 32-page 'appeal' to voters. Dostupné z WWW: <http://www.thaiindian.com/newsportal/politics/bsp-does-not-issue-manifesto-but-32-page-appeal-to-voters_100169183.html>.

Www.topnews.in [online]. 04/20/2009. Shiromani Akali Dal releases manifesto. Dostupné z WWW: <<http://www.topnews.in/shiromani-akali-dal-releases-manifesto-2154038>>.

Www.topnews.in [online]. 2010. Sukhbir Singh Badal. Dostupné z WWW: <<http://www.topnews.in/people/sukhbir-singh-badal>>.

Www.wowtelugu.com [online]. 2009. N.Chandrababu Naidu. Dostupné z WWW: <<http://www.wowtelugu.com/telugupeople/Politicians/Narachandrababunaidu.asp>>.

6. Přílohy

6.1 Přehledy volebních výsledků nejúspěšnějších stran v jednotlivých volbách z let 1951 – 2004¹

1951	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJS	94	3	49	3,19%	52,13%	3246361	3,06%
2	BPI	1	0	1	0,00%	100,00%	25792	0,02%
3	CPI	49	16	8	32,65%	16,33%	3487401	3,29%
4	FBL(MG)	22	1	13	4,55%	59,09%	963058	0,91%
5	FBL(RG)	6	0	5	0,00%	83,33%	133936	0,13%
6	HMS	31	4	17	12,90%	54,84%	1003034	0,95%
7	INC	479	364	4	75,99%	0,84%	47665951	44,99%
8	KLP	29	1	15	3,45%	51,72%	1489615	1,41%
9	KMPP	145	9	74	6,21%	51,03%	6135978	5,79%
-01	RCPI	2	0	1	0,00%	50,00%	67275	0,06%
-01	RRP	61	3	36	4,92%	59,02%	2091898	1,97%
-01	RSP	9	3	6	33,33%	66,67%	468108	0,44%
-01	SCF	35	2	14	5,71%	40,00%	2521695	2,38%
-01	SP	254	12	101	4,72%	39,76%	11216719	10,59%

1957	Party	Candidates				%		Valid	
		Contested	Retired	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJS	130	3	4	57	3,08%	43,85%	7193267	5,97%
2	CPI	110	1	27	16	24,55%	14,55%	10754075	8,92%
3	INC	490		371	2	75,71%	0,41%	57579589	47,78%
4	PSP	189	5	19	55	10,05%	29,10%	12542666	10,41%

1962	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	CPI	137	29	26	21,17%	18,98%	11450037	9,94%
2	INC	488	361	3	73,98%	0,61%	51509084	44,72%
3	JS	196	14	1143	7,14%	58,16%	7415170	6,44%
4	PSP	168	12	69	7,14%	41,07%	7848345	6,81%
5	SOC	107	6	75	5,61%	70,09%	3099397	2,69%
6	SWA	173	18	75	10,40%	43,35%	9085252	7,89%

¹ Tabulky přejaty z: *Eci.nic.in* [online]. 1999 - 2010 [cit. 2010-09-03]. Election Results - Full Statistical reports. Dostupné z WWW: http://eci.nic.in/eci_main/StatisticalReports/ElectionStatistics.asp.

1967	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJS	249	35	112	14,06%	44,98%	13580935	9,31%
2	CPI	109	23	41	21,10%	37,61%	7458396	5,11%
3	CPM	59	19	13	32,20%	22,03%	6246522	4,28%
4	INC	516	283	7	54,48%	1,36%	59490701	40,78%
5	PSP	109	13	75	11,93%	68,81%	4456487	3,06%
6	SSP	122	23	55	18,85%	45,08%	7171627	4,92%
7	SWA	178	44	87	24,72%	48,88%	12646847	8,67%

1971	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJS	157	22	45	14,01%	28,66%	10777119	7,35%
2	CPI	87	23	33	26,44%	37,93%	6933627	4,73%
3	CPM	85	25	31	29,41%	36,47%	7510089	5,12%
4	INC	441	352	4	79,82%	0,91%	64033274	43,68%
5	NCO	238	16	114	6,72%	47,90%	15285851	10,43%
6	PSP	63	2	52	3,17%	82,54%	1526076	1,04%
7	SSP	93	3	62	3,23%	66,67%	3555639	2,43%
8	SWA	59	8	18	13,56%	30,51%	4497988	3,07%

1977	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BLD	405	295	5	72,84%	1,23%	78062828	41,32%
2	CPI	91	7	68	7,69%	74,73%	5322088	2,82%
3	CPM	53	22	9	41,51%	16,98%	8113659	4,29%
4	INC	492	154	18	31,30%	3,66%	65211589	34,52%
5	NCO	19	3	0	15,79%	0,00%	3252217	1,72%

1980	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	CPI	47	10	17	21,28%	36,17%	4927342	2,49%
2	CPM	64	37	9	57,81%	14,06%	12355313	6,24%
3	INC(I)	492	353	7	71,75%	1,42%	84455313	42,69%
4	INC(U)	212	13	143	6,13%	67,45%	10449859	5,28%
5	JNP	433	31	116	7,16%	26,79%	37530228	18,97%
6	JNP(S)	293	41	152	13,99%	51,88%	18574696	9,39%

1984	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	224	2	108	0,89%	48,21%	18202853	7,74%
2	CPI	61	6	30	9,84%	49,18%	6363430	2,71%
3	CPM	59	22	6	37,29%	10,17%	13809950	5,87%
4	ICS	31	4	12	12,90%	38,71%	3577377	1,52%
5	INC	491	404	2	82,28%	0,41%	1,15E+08	49,10%
6	JNP	207	10	122	4,83%	58,94%	16210514	6,89%
7	LKD	171	3	75	1,75%	43,86%	14040064	5,97%

1989	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	225	85	88	37,78%	39,11%	34171477	11,36%
2	CPI	50	12	20	24,00%	40,00%	7734697	2,57%
3	CPM	64	33	5	51,56%	7,81%	19691309	6,55%
4	ICS(SCS)	14	1	9	7,14%	64,29%	978377	0,33%
5	INC	510	197	5	38,63%	0,98%	118894702	39,53%
6	JD	244	143	29	58,61%	11,89%	53518521	17,79%
7	JNP(JP)	155	0	149	0,00%	96,13%	3029743	1,01%
8	LKD(B)	116	0	116	0,00%	100,00%	602110	0,20%

1991	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	468	120	185	25,64%	39,53%	55345075	20,11%
2	CPI	42	14	16	33,33%	38,10%	6851114	2,49%
3	CPM	60	7	7	58,33%	11,67%	16954797	6,16%
4	ICS(SCS)	28	25	25	3,57%	89,29%	982954	0,36%
5	INC	487	60	60	47,64%	12,32%	99799403	36,26%
6	JD	308	146	146	19,16%	47,40%	32589180	11,84%
7	JD(S)	2	2	2	0,00%	100,00%	4548	0,00%
8	JP	349	309	309	1,43%	88,54%	9267096	3,37%
9	LKD	78	78	78	0,00%	100,00%	173884	0,06%

1996	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	AIIC(T)	321	4	310	1,25%	96,57%	4903070	1,46%
2	BJP	471	161	180	34,18%	38,22%	67950851	20,29%
3	CPI	43	12	22	27,91%	51,16%	6582263	1,97%
4	CPM	75	32	22	42,67%	29,33%	20496810	6,12%
5	INC	529	140	127	26,47%	24,01%	96455493	28,80%
6	JD	196	46	85	23,47%	43,37%	27070340	8,08%
7	JP	101	0	100	0,00%	99,01%	631021	0,19%
8	SAP	81	8	51	9,88%	62,96%	7256086	2,17%

1998	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	388	182	57	46,91%	14,69%	94266188	25,59%
2	BSP	251	5	176	1,99%	70,12%	17186779	4,67%
3	CPI	58	9	40	15,52%	68,97%	6429569	1,75%
4	CPM	71	32	20	45,07%	28,17%	18991867	5,16%
5	INC	477	141	153	29,56%	32,08%	95111131	25,82%
6	JD	191	6	156	3,14%	81,68%	11930209	3,24%
7	SAP	57	12	35	21,05%	61,40%	6491639	1,76%

1999	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	339	182	24	53,69%	7,08%	86562209	23,75%
2	BSP	225	14	154	6,22%	68,44%	15175845	4,16%
3	CPI	54	4	39	7,41%	72,22%	5395119	1,48%
4	CPM	72	33	20	45,83%	27,78%	19695767	5,40%
5	INC	453	114	88	25,17%	19,43%	103120330	28,30%
6	JD(S)	96	1	88	1,04%	91,67%	3332702	0,91%
7	JD(U)	60	21	24	35,00%	40,00%	11282084	3,10%

2004	Party	Candidates			%		Valid	
		Contested	Won	FD	Won	FD	Votes	Votes %
1	BJP	364	138	57	37,91%	15,66%	86371561	22,16%
2	BSP	435	19	358	4,37%	82,30%	20765229	5,33%
3	CPI	34	10	19	29,41%	55,88%	5484111	1,41%
4	CPM	69	43	15	62,32%	21,74%	22070614	5,66%
5	INC	417	145	82	34,77%	19,66%	103408949	26,53%
6	NCP	32	9	10	28,13%	31,25%	7023175	1,80%

6.2 Příloha č. 2 – Volební výsledky INC a BJP ve volbách 2009, podle států.²

STATES / UTs (Seats)	INC	BJP	Others
Andhra Pradesh (42 / 42)	33	0	TRS - 2 TDP - 6 Others - 1
Arunachal Pradesh (2 / 2)	2	0	0
Assam (14 / 14)	7	4	3
Bihar (40 / 40)	2	12	RJD - 4 JD(U) - 20 Others - 2
Chhattisgarh (11 / 11)	1	10	0
NCT of Delhi (7 / 7)	7	0	0
Goa (2 / 2)	1	1	0
Gujarat (26 / 26)	11	15	0
Haryana (10 / 10)	9	0	1
Himachal Pradesh (4 / 4)	1	3	0
Jammu & Kashmir (6 / 6)	2	0	0
Jharkhand (14 / 14)	1	8	JMM - 2 Others - 3
Karnataka (28 / 28)	6	19	JD(S) - 3 Others - 0
Kerala (20 / 20)	13	0	7
Madhya Pradesh (28 / 29)	12	16	BSP - 1 Others - 0
Maharashtra (48 / 48)	17	9	NCP - 8 SS - 11 Others - 3
Manipur (2 / 2)	2	0	0
Meghalaya (2 / 2)	1	0	NCP - 1 Others - 0
Mizoram (1 / 1)	0	0	1
Nagaland (1 / 1)	0	0	0
Orissa (21 / 21)	6	0	CPI - 1 BJD - 14 Others - 15
Punjab (13 / 13)	8	1	SAD - 4 Others - 0
Rajasthan (25 / 25)	20	4	1
Sikkim (1 / 1)	0	0	1
Tamil Nadu (39 / 39)	8	0	DMK - 18 Others - 13
Tripura (2 / 2)	0	0	2
Uttar Pradesh (80 / 80)	21	10	BSP - 20 SP - 23 Others - 6

² Tabulka přejata z: www.indian-elections.com [online]. 2009 [cit. 2010-09-03]. General Election 2009 Statewise Results. Dostupné z WWW: <<http://www.indian-elections.com/statewise-results.html>>.

Uttaranchal (5 / 5)	5	0	0
West Bengal (42 / 42)	6	1	TC - 19 CPIM - 9 Others - 7
UNION TERRITORIES			
Andaman & Nicobar (1 / 1)	0	0	1
Chandigarh (1 / 1)	0	0	1
Dadra & Nagar Haveli (1 / 1)	0	0	1
Daman & Diu (1 / 1)	0	0	1
Lakshadweep (1 / 1)	0	0	1
Pondicherry (1 / 1)	1	0	0
Total Seats (543)	203	113	237

7. Zkratky

AD (nebo SAD) – Strana vyznavačů velkého věčného, Akálí dal, Akali dal
AIADMK – Celoindická Annáduraiova drávidská pokroková federace, Celoindická Annáduraiova drávida munnétra kalagam, All-India Anna Dravida Munnetra Kazhagam
AICC – Celoindický výbor Kongresu, All-India Congress Committee
AIFB – Celoindický pokrokový blok, All-India Forward Block, zkráceně Pokrokový blok, Forward Block FB
AITC (nebo TMC) – Všeindický „základnový“ kongres, All-India Trinamool Congress, zkráceně Trinamúl kangres, TMC
BJD – Bidžova lidová strana, Bidžova Džanta dal, Biju Janata Dal
BJP – Indická lidová strana, Bháratíj džanta pártí, Bharatiya Janata Party
BJS – Indický lidový svaz, Bháratíj džansangh, Bharatiya Jana Sangh
BLD – Indická lidová strana, Bháratíj lók dal, Bharatiya Lok Dal
BSP – Strana většinového společenství, Bahudžan samádž pártí, Bahujan Samaj Party
CPI – Komunistická strana Indie, Communist Party of India
CPI-Maoist – Komunistická strana Indie – maoistická, Communist Party of India – Maoist
CPI-ML(PW) – Komunistická strana Indie – marxisticko-leninistická (Lidová válka), Communist Party of India – Marxist-Leninist (Peoples's War)
CPI(M) – Komunistická strana Indie (marxistická), Communist Party of India (Marxist)
CPI(ML) – Komunistická strana Indie – marxisticko-leninistická, Communist Party of India – Marxist-Leninist
CPM – Komunistická strana Indie (marxistická), Communist Party of India (Marxist)
CWC – Pracovní výbor Kongresu, Congress Working Committee
DCC – Okresní výbor Kongresu, District Congress Committee
DMK – Drávidská pokroková federace, Drávida munnétra kalagam, Dravida Munnetra kazhagam
FB – Pokrokový blok, Forward Block

FF – Federální fronta, Federal Front
GP – Ganatantra parišad, Ganatantra Parishad
HSAD – Harijánská strana vyznavačů velkého Věčného, Harijánská akálí dal, Haryana State Akali Dal
IC – Celoidnický Indiřin kongres, All-India Indira Congress
INC – Indický národní kongres, Indian National Congress
INC(I) – Indický národní kongres (Indira/Indiřin), Indian National Congress (Indira)
INC(O) (Indický národní kongres - organizace, Indian National Congress – Organization)
INC(R) - Indický národní kongres - rekvírovaný nebo - vládní, Indian National Congress - Requisitioned/Requisitionist/Ruling
INC(S) (Indický národní kongres - socialistický, Indian National Congress – Socialist)
JD – Lidová strana, Džanta dal, Janata Dal
JD(S) – Lidová strana (sekulární), Džanta dal (sekulární), Janata Dal (Secular)
JD(U) – Lidová strana (sjednocená), Džanta dal (sjednocená), Janata Dal (United)
JKNC – Národní konference Džammú a Kašmíru, Jammu and Kashmir National Conference
JMM – Džarkhandská osvobozenecká fronta, Džharkhand mukti mórča, Jharkhand Mukti Morcha
JP – Lidová strana, Džanta pártí, Janata Party
KC – Kéralský kongres, Kerala Congress
KMPP – Rolnicko-dělnická lidová strana, Kisán-mazdúr pradža pártí, Kisan Mazdoor Praja Party
LD – Lidová strana, Lók dal, Lok Dal
LDF – Levicová demokratická fronta, Left Democratic Front
LF – Levicová fronta, Left Front
LJNSP – Lidová strana pracovní síly, Lok Janshakti Parishad
LTTE – Tygři osvobození tamilského Ílamu, Liberation Tigers of Tamil Eelam
MCC – Komunistická maoistická centrála, Maoist Communist Centre
NCP – Strana národního kongresu, National Congress Party

NDA – Národní demokratická aliance, National Democratic Alliance
NF – Národní fronta, National Front
NREGA - National Rural Employment Guarantee Act
OBC's – ostatní zaostale třídy, Other Backward Classes
PCC – Státní výbor Kongresu, Pradesh Congress Committee
PDA – Pokroková demokratická aliance, Progressive Democratic Alliance, celým názvem Celoidický pokrokový blok, All-India Forward Block, AIFB
PDF – Lidová demokratická fronta, People's Democratic Front
PDP – Lidová demokratická strana, Peoples's Democratic Party
PMO – Sekretariát premiéra, Prime Minister's Office
PSP – Lidová socialistická strana, Praja Socialist Party
PWG – Skupina lidové války, People's War Group
RJD – Národní lidová strana, Ráštríj džanta dal, Rashtriya Janata Dal
RLD – Národní lidová strana, Ráštríj lók dal, Rashtriya Lok Dal
RRP – Společnost panství Rámy, Rám rádžja parišad, Rama Rajya Parishad
RSP – Revoluční socialistická strana, Revolutionary Socialist Party
RSS – Svaz národních dobrovolníků, Ráštríj svajamsévak sangh, Rashtriya Swayamsevak Sangh
SAD – Strana vyznavačů velkého Věčného, Širómani akálí dal, Shiromani Akali Dal, zkráceně Akálí dal, Akali Dal
SAD (Amritsar) – Strana vyznavačů velkého Věčného (Amritsar), Širómani akálí dal (Amritsar), Shiromani Akali Dal (Amritsar)
SAD (Longowal) – Strana vyznavačů velkého Věčného (Lóngóválova), Širómani akálí dal (Lóngóvál), Shiromani Akali Dal (Longowal)
SC's – Soupisné kasty, Scheduled Castes
SC's – soupisné kasty, Scheduled castes
SCF – Federace registrovaných kast, Scheduled Castes Federation
SHS – Šivádžího vojsko, Šivséna, Shivsena

SP – Socialistická strana, Socialist Party
SP – Socialistická strana, Socialist Party
SSP – Sjednocená socialistická strana, Samyukta Socialist Party
ST's – Soupisné kmeny, Scheduled Tribes
ST's – Soupisné kmeny, Scheduled Tribes
SWA – Svobodná strana, Svatantra, Swatantra Party
TD (nebo TDP)– Země telugů, Telugu děšam, Telugu Desam
TF – Třetí fronta, Third Front
TMC – Trinamúl kongres, „Základnový“ kongres, celým názvem Celoindický „základnový“ kongres, All-India Trinamool Congress
UF – Spojená fronta, United Front
UPA – Spojená pokroková aliance, United Progressive Alliance

- Pozn.: zkratka / český název / (originální název v českém přepise) / název anglicky